

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
MOLDOVA

Monitorizarea veniturilor și proprietăților judecătorilor din Republica Moldova

(Raport analitic)

2025

Acest raport a fost realizat în proiectul „Mobilizarea societății civile pentru monitorizarea și sesizarea asupra integrității instituțiilor statului și activităților anticorupție în Moldova” implementat de Transparency International – Moldova cu suportul Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția donatorului.

Cuprins

	Pag.
<i>Acronime</i>	3
<i>Introducere</i>	4
Sumar executiv	5
1. Scopul și aspectele metodologice ale cercetării	8
2. Rezultatele monitorizării procesului de declarare a veniturilor și proprietăților judecătorilor	10
2.1 Venituri obținute de judecători, de membrii familiei și concubini/concubine în țară și străinătate	10
2.2 Venituri din donații și moșteniri	11
2.3 Venituri din depunerile la instituțiile financiare	14
3 Bunuri imobile din țară și străinătate	15
3.1 Clădiri și construcții	15
3.2 Terenuri	18
3.3 Mijloace de transport	19
3.4 Datorii	20
4 Greșeli și omisiuni la completarea declarațiilor de avere și interese personale	21
5 Statistici privind salariile și pensiile judecătorilor	23
6 Autoritatea Națională de Integritate: verificarea declarațiilor de avere și interese ale judecătorilor	25
7 Serviciul Fiscal de Stat: examinarea sesizărilor privind abaterile fiscale admise de judecători	27
8 Procuratura Anticorupție: cauze penale pornite în privința judecătorilor pentru manifestări de corupție	28
Concluzii și recomandări	29
<i>Anexe</i>	32

Acronime

ANI	Autoritatea Națională de Integritate
DAIP	Declarația de avere și interese personale
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
HG	Hotărâre de Guvern
EUR	Euro
INJ	Institutul Național de Justiție
MDL	Lei moldovenești
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
PG	Procuratura Generală
PA	Procuratura Anticorupție
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SNIA	Strategia națională de integritate și anticorupție
PNA	Programul național de integritate și anticorupție
TI-Moldova	Transparency International – Moldova
USD	Dolar SUA

Introducere

Transparency International – Moldova (TI-Moldova) monitorizează cu regularitate respectarea de către agenții publici, inclusiv demnitarii de stat, a legislației privind declararea averilor și intereselor personale. În anul 2024 în vizorul monitorizării au fost judecătorii, scopul exercițiului constând în analiza informațiilor din declarațiile de avere și interese personale ale judecătorilor, identificarea eventualelor riscuri de lipsă de integritate și formularea propunerilor de remediere a situației.

Monitorizarea a avut la bază metodologia TI-Moldova aplicată în anul 2022, în prezentul raport fiind analizate datele din circa *1600 declarații anuale de avere și interese personale* depuse de către judecători în anii 2021-2024. Au fost calculați și analizați în dinamică o serie de indicatori ce țin de veniturile (în speță, cele obținute la locul de muncă de bază, din donații și moșteniri, din depunerile în instituțiile financiare) și activele (terenuri, clădiri și construcții, autoturisme) declarate de către judecători; identificate eventuale probleme/erori la completarea declarațiilor de avere și interese personale. Totodată, a fost atrasă atenția asupra unor posibile vulnerabilități în activitatea entităților publice de profil și propuse măsuri de îmbunătățire a situației.

Cercetarea a fost realizată cu suportul financiar al Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău.

Sumar executiv: Monitorizarea veniturilor și proprietăților judecătorilor din Republica Moldova

Transparency International-Moldova (TI-Moldova) a monitorizat veniturile și proprietățile judecătorilor în scopul de a analiza informațiile din declarațiile de avere și interese personale (DAIP) ale judecătorilor, identifica eventuale riscuri de lipsă de integritate a acestora și formula propuneri de remediere a situației.

Cercetarea a avut la bază metodologia TI-Moldova aplicată în anul 2022¹, în raport fiind analizate datele din circa 1600 declarații anuale de avere și interese personale depuse de către judecători pe parcursul anilor 2021-2024. Drept sursă de informații au servit DAIP ale judecătorilor de pe Portalul declarațiilor al ANI. Totodată, au fost solicitate informații de la PG, ANI, SFS, CSM, CNAS. De asemenea, au fost utilizate datele din rapoartele de activitate ale CSM, ANI, CNA, rapoartele privind implementarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție și alte documente relevante cercetării. În același timp, au fost selectate investigațiile jurnalistice referitoare la veniturile și proprietățile declarate de către judecători. Perioada de referință: anii 2020-2023.

Rezultatele monitorizării

Analiza informațiilor din DAIP ale judecătorilor și a datelor oferite de entitățile publice relevă existența unor riscuri de lipsă de integritate în rândul judecătorilor, precum și menținerea unor vulnerabilități în activitatea ANI și a organelor de profil. Riscurile se referă, cu precădere, la: *neindicarea în declarații a unor venituri și proprietăți; abundența donațiilor și transferurilor declarate; subestimarea valorii proprietăților (în speță, a imobilelor și autoturismelor); reflectarea unor împrumuturi consistente de la persoane fizice și întreprinderi fondate/administrate de către membrii familiilor; nedeclararea intereselor personale care provin din deținerea cotelor părți/acțiunilor în capitalul agenților economici.*

Veniturile declarate. Valoarea totală a veniturilor declarate de către judecători a constituit în anul 2020 circa 258 mil. lei; 2021 – 277,4 mil. lei, 2022 – 302,2 mil. lei și 2023 – 301,3 mil. lei, ușoara scădere a acestuia în ultimul an s-ar datora inclusiv reducerii numărului judecătorilor. Circa 2/3 din totalul veniturilor le-au constituit veniturile salariale obținute la locul de muncă de bază de către judecători și membrii familiilor acestora. Atât valoarea medie a veniturilor salariale la locul de muncă de bază per familie de judecător, cât și valoarea medie a veniturilor totale per familie de judecător au fost în continuă creștere.

Veniturile din donații. Deși ponderea acestor venituri în totalul veniturilor declarate este destul de modestă: 4,4% în anul 2020, 3,8% – 2021, 3,9% – 2022, 2,3% – 2023, *valoarea lor este semnificativă: 11,3 mil. lei în anul 2020, 10,7 mil. lei – 2021, 11,8 mil. lei – 2022 și 6,8 mil. lei – 2023. Trezește îngrijorare amploarea donațiilor: practic fiecare al 6-lea judecător a declarat donații, o mare parte din judecători au declarat anual donații valoarea cărora a fost egală sau a depășit 100 mii lei (pentru anul 2020 – cca 48% din judecătorii care au declarat donații, 2021 – 52%, 2022 – 41%, 2023 – 39%).*

Suscită atenția cadourile consistente, care ar fi oferite de rude și prieteni, inclusiv cu ocazia evenimentelor de familie (nunților, botezurilor, etc.). Trezește temeri și declararea, pe bandă rulantă, de către unii judecători a transferurilor substanțiale de la rudele din străinătate, care, cel mai probabil, lucrează în posturi mai puțin calificate și modest plătite, și ar putea nu fie în stare să efectueze asemenea transferuri. Atare donații, cadouri, transferuri par a fi suspecte, întrucât pot avea ca scop justificarea anumitor cheltuieli ale judecătorilor.

Veniturile din depuneri la instituțiile financiare. Depunerile în instituțiile financiare devin o modalitate tot mai atractivă de păstrare a mijloacelor financiare, – numărul judecătorilor care au declarat atare venituri a

¹ Transparency International – Moldova, Raport analitic: declararea veniturilor și averilor procurorilor din Republica Moldova, 2022, <https://www.old.transparency.md/wp-content/uploads/2022/05/TI-Moldova-Raport-analitic-declararea-veniturilor-%C5%9Fi-averilor-procurorilor-din-Republica-Moldova-2022.pdf>.

crescut constant, în anul 2023 acesta fiind de circa 3 ori mai mare decât în 2020. Și ponderea judecătorilor care le-au declarat a crescut de la 10 % în anul 2020 până la 33 % în 2023.

Există semne de întrebare privind plenitudinea și corectitudinea reflectării acestor venituri și a activelor financiare care le generează. Astfel, unii judecători au declarat venituri consistente de la depunerile bancare (de câteva zeci de mii de lei), dar au evitat să indice conturile/depozitele respective. Alții au indicat conturi în instituțiile financiare, mijloacele de pe care ar putea genera venituri mult mai mari decât cele declarate. *Asemenea situații ar putea fi rezultatul atât al unor erori la completarea DAIP, cât și a omiterii intenționate, nedeclarării unor active financiare în țară și în străinătate.*

Bunuri imobile din țară și străinătate. Practic toți judecătorii au declarat în proprietate și folosință case, apartamente, garaje, etc., spre exemplu, în DAIP pentru anul 2023 au fost declarate 1055 bunuri, inclusiv 662 case/vile și apartamente, 100 de garaje, 26 spații comerciale și 267 unități de altă avere imobilă. Unei familii de judecători i-au revenit în anul 2023, în medie, 149 m² de spațiu locativ declarat în proprietate/coproprietate. Totuși, fiecare al 10-lea judecător care a depus DAIP pentru acest an, n-a declarat case/apartamente în care ar locui, inclusiv cu titlu de folosință/abitație.

Valoarea declarată a imobilelor aflate în proprietatea unor judecători este derizorie. Junaliștii de investigație au relatat despre eventuale cazuri de subestimare a valorii caselor și apartamentelor, nedeclarare a imobilelor, înscriere a acestora pe persoane terțe, precum și despre cazurile când apartamentele obținute în urma „programelor de îmbunătățire a condițiilor de trai ale angajaților sistemului judecătoresc” au fost vândute grabnic la prețuri de câteva ori mai mari decât cele achitate la procurarea lor.

Terenuri. Peste jumătate din judecători au declarat terenuri în proprietate/coproprietate și posesie. În anul 2023, în proprietatea, coproprietatea și posesia judecătorilor se aflau 1258 de terenuri, cu o suprafață totală de cca. 614 ha. Chiar dacă, unei familii de judecători care a declarat terenuri i-a revenit, în medie, cca. 6 terenuri cu o suprafață de cca. 3 ha, unii judecători au declarat până la 188 de terenuri cu o suprafață de 169 ha.

Mijloace de transport. Peste 4/5 dintre judecători au declarat în proprietate și posesie mijloace de transport, fiecărei familii de judecători revenindu-i, în medie, câte 2 vehicule. În DAIP pentru anul 2023 au fost declarate cca. 600 mijloace de transport, marea parte din ele (87%) – autoturisme, printre altele (13%) – remorci, camioane, mașini agricole, etc. Circa 85% din mijloacele de transport declarate erau în proprietatea judecătorilor/familiilor de judecători, iar 15% – în posesie/folosință. *Achizițiile valoroase de autoturisme efectuate pe parcursul a câțiva ani consecutivi de către unii judecători ridică semne de întrebare referitor la capacitatea acoperii unor asemenea cheltuieli din venituri legale.* Ca și în cazul bunurilor imobile, valoarea unor autoturisme pare a fi subestimată.

Datorii. Numărul datoriilor (creditelor și împrumuturilor) per familie de judecător care le-a declarat a fost în creștere: de la 1,9 datorii în anul 2020 până la 2,4 în 2023. Și valoarea datoriilor, per familie de judecător care le-a declarat, a crescut de la cca. 483 mii lei în anul 2020 până la cca. 647 mii lei în anul 2023. Majoritatea datoriilor – cca. 4/5 au fost luate, în bază de contracte, de la persoane juridice (bănci, companii de leasing, organizații de microfinanțare etc.), 1/5 – împrumutate de la rude, persoane apropiate/de încredere sau companii/firme care aparțin membrilor familiei. Valoarea unor împrumuturi luate de la părinți și persoane de încredere este foarte mare, depășind 2 mil. lei. *Există riscul declarării de către unele persoane a datoriilor fictive pentru a justifica cheltuielile acestora.*

Erori și omisiuni la completarea DAIP. Judecătorii au admis multiple erori/omisiuni la completarea DAIP, inclusiv din cauza familiarizării insuficiente cu regulile de completare a declarațiilor. Printre cele mai frecvente – indicarea unor venituri la rubrici improprii (de ex.: a dobânzilor de la conturile bancare, a împrumuturilor rambursate, a veniturilor din darea terenurilor în arendă – la rubrica *Venitul obținut la locul de muncă de bază*; a transferurilor/remitențelor, cadourilor – la *Venituri din donații și moșteniri*; a veniturilor de la darea în chirie și arendă a bunurilor mobile și imobile – la *Venituri din înstrăinarea acestor bunuri*). Practic fiecare al 8-lea judecător a rectificat DAIP pentru anii 2022 și 2023, inclusiv în urma atenționării inspectorilor de integritate.

Statistici privind remunerația și pensiile judecătorilor. Potrivit CSM, remunerația medie lunară a judecătorilor a crescut constant în ultimii ani, constituind în anul 2023, în cazul judecătorilor Curții Supreme de Justiție – cca. 42 mii lei, judecătorilor curților de apel – 29 mii lei și a celor din instanțele de fond – 26 mii lei. Această remunerație a depășit salariul mediu lunar brut pe economie, în profilul instanțelor, respectiv – de cca. 3,4 ori, 2,4 ori și 2 ori. Conform CNAS, la data de 01.01.2024, numărul judecătorilor cărora li s-au stabilit pensii a crescut până la 289 persoane, pensia medie lunară a judecătorilor a constituit cca. 26 mii lei, depășind de cca. 7 ori pensia medie lunară pe țară și de cca. 10 ori – pensia minimă lunară.

Verificarea de către ANI a DAIP ale judecătorilor. Potrivit ANI, în anii 2020-2023 au fost verificate 1625 DAIP depuse de judecători și emise 38 de procese verbale de inițiere a controlului privind eventuale încălcări admise de către aceștia, toate în contextul declarării averilor și intereselor. În urma controalelor, au fost emise 40 de acte de constatare, în 8 din ele fiind identificate încălcări. Valoarea amenzilor aplicate pentru nedeplinirea și depunerea tardivă a DAIP a constituit 10,5 mii lei.

ANI a expediat la adresa PG 106 sesizări privind eventuale infracțiuni săvârșite de judecători, inclusiv 2 ce țin de îmbogățirea ilicită și 2 – fals în declarații. Rapoartele de activitate ale ANI pentru aa. 2021-2023 nu includ informații despre rezultatele examinării unor astfel de sesizări, deși anterior atare date erau inserate în rapoarte.

Serviciul Fiscal de Stat: examinarea sesizărilor privind abaterile fiscale admise de judecători. Potrivit SFS, în anii 2020-2023 au fost examinate 4 sesizări ale ANI privind eventuale încălcări ale legislației fiscale admise de judecători și membrii familiilor lor (ANI a informat despre expedierea la adresa SFS a 27 de sesizări). În rezultatul examinării acestora, SFS a aplicat în 2 cazuri măsuri de conformare benevolă față de o persoană fizică în vederea înregistrării a 2 contracte de locațiune. Persoana a înregistrat contractele, calculând și achitând obligațiile fiscale. În alte cazuri, în rezultatul examinării SFS n-a confirmat aspectele sesizate.

Discrepanța dintre pragul valoric stabilit în Codul fiscal Nr. 1163/1997 pentru inițierea controalelor contribuabililor privind încălcarea legislației fiscale (*diferența semnificativă*) și pragul valoric din Legea privind declararea averilor și intereselor personale Nr. 133/2016 pentru inițierea controalelor subiecților declarării averii și intereselor (*diferență substanțială*) a crescut considerabil (de 5 ori). *Aceasta îngustează și mai mult aria de verificare de către fisc a eventualelor abateri de la legislație admise de către subiecții declarării averilor și intereselor personale.*

Procuratura Anticorupție: cauze penale pornite în privința procurorilor. În anii 2021-2023, PA a pornit în privința judecătorilor 12 dosare penale, din ele 6 – pe eventuale cazuri de îmbogățire ilicită, 2 – trafic de influență, 2 – fals în declarații și câte 1 – pe abuz de putere sau abuz de serviciu și corupere activă. În instanța de judecată au fost trimise 4 dosare – pe eventuale cazuri de îmbogățire ilicită, fals în declarații, trafic de influență și pronunțare a unei hotărâri, sentințe, decizii, încheieri sau ordonanțe cu încălcarea legii. Potrivit jurnaliștilor de investigație, în ultimii 10 ani în Republica Moldova *peste 70 de judecători au fost cercetați penal pentru acte de corupție, trafic de influență, spălare de bani sau emiterea unor hotărâri contrare legii, dar niciunul nu a ajuns la închisoare.*

Comunicarea și conlucrarea dintre ANI, PG, SFS pare a fi deficitară, în speță, în contextul expedierii și examinării sesizărilor privind eventuale încălcări ale legislației admise de subiecții declarării. În ultimii ani, ANI a încheiat acorduri de colaborare cu o serie de entități publice, inclusiv cu PG, CNA, MAI, MF, printre domeniile de colaborare fiind specificată asigurarea controlului averii și intereselor personale, iar printre instrumente – acordarea suportului în realizarea acestui control. Fiind salutară încheierea unor astfel de acorduri, este de remarcat că rapoartele ANI conțin doar constatări generale despre implementarea cu succes a acestora pe aspecte ce țin de consultări reciproce și instruire, fără a specifica în ce activități concrete s-au materializat și care a fost plusvaloarea acestei colaborări.

ANI este posesor și deținător al SIA E-Integritate, urmând să asigure implementarea verificării automate a DAIP în anul 2024. ANI n-a reușit să achiziționeze serviciile de modernizare ale SIA E-Integritate în termenul stabilit, existând riscul neexecutării sarcinilor privind dezvoltarea și utilizarea unui sistem eficient care ar facilita activitatea inspectorilor de integritate.

Deși Legea Nr. 305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public și Legea Nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public prevăd că entitățile publice trebuie să furnizeze informațiile într-un format electronic care ar permite reutilizarea lor, ANI asigură accesul doar la DAIP în format PDF.

Recomandări:

- Familiarizarea continuă de către ANI a judecătorilor și audienților din INJ cu modul de completare a DAIP, elaborarea unui ghid explicit, cu spețe concrete și erori tipice de completare a declarațiilor;
- Actualizarea rubricii *Întrebări frecvente* de pe pagina web a ANI în contextul particularităților completării DAIP, cu indicarea datei publicării răspunsurilor;
- Dezvoltarea capacităților analitice ale angajaților ANI în verificarea averilor și intereselor personale, luarea în considerație a rezultatelor analizelor operaționale efectuate în acest context de către CNA;
- Efectuarea cu celeritate de către ANI a achizițiilor publice ce țin de dezvoltarea SIA E-Integritate pentru a oferi angajaților instituției instrumente electronice eficiente care ar facilita analiza informațiilor din DAIP;
- Verificarea capacității persoanelor care fac donații, efectuează transferuri și acordă împrumuturi consistente de a oferi atare mijloace;
- Îmbunătățirea comunicării și conlucrării dintre ANI, PG, PA și SFS, în speță în contextul examinării sesizărilor și verificării situațiilor în care se relevă falsul în declarațiile de avere și interese, îmbogățirea ilicită, încălcarea legislației fiscale;
- Transparentizarea rezultatelor realizării acordurilor de colaborare dintre ANI și alte entități publice, inclusiv prin publicarea unor informații concrete/indicatori de impact în rapoartele de activitate ale instituției;
- Oferirea de către ANI a accesului la informațiile din DAIP într-un format electronic agregabil care ar permite reutilizarea datelor, potrivit prevederilor legislației în vigoare.

1. Scopul și aspectele metodologice ale cercetării

Prezenta cercetare are drept *scop* analiza informațiilor din declarațiile de avere și interese personale (DAIP) ale judecătorilor, identificarea eventualelor riscuri de lipsă de integritate a acestora și a posibilelor vulnerabilități în activitatea entităților publice de profil, precum și formularea propunerilor de remediere a situației.

Subiecți ai monitorizării sunt judecătorii din instanțele judecătorești, iar **obiect al monitorizării** – DAIP anuale depuse de judecători.

Procesul de monitorizare are la bază metodologia TI-Moldova aplicată în anul 2022², în prezentul raport fiind analizate datele din circa 1600 *declarații anuale de avere și interese personale* depuse de către judecători pe parcursul a patru ani (2021-2024). În cadrul monitorizării au fost calculați și analizați în dinamică o serie de indicatori ce țin de veniturile declarate de judecători (în special, cele obținute la locul de muncă de bază, din donații și moșteniri, din depunerile în instituțiile financiare) și de activele acestora (terenuri, clădiri, autoturisme). De asemenea, au fost identificate erori și omisiuni la completarea declarațiilor de avere și interese personale, a fost atrasă atenția asupra unor posibile vulnerabilități în activitatea entităților publice de profil și formulate propuneri de remediere a situației.

Aspecte metodologice

Drept sursă de informații pentru monitorizare au servit datele din DAIP ale judecătorilor de pe Portalul declarațiilor al Autorității Naționale de Integritate (ANI).³ Întrucât în prezent societatea civilă nu are acces la baza de date a DAIP într-un format electronic agregabil care ar permite reutilizarea informațiilor, potrivit prevederilor Legii Nr. 305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public⁴ și Legii Nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public⁵, de pe acest portal au fost extrase date din declarațiile în format PDF. Suportul tehnic pentru extragerea automată a datelor a fost oferit de Constantin Copăceanu (Asociația Obștească ”Implicare Plus”), datele fiind colectate în baza unui program de extragere a tabelelor din PDF, erorile tehnice fiind în cea mai mare parte înlăturate.⁶ Totodată, a fost efectuată extragerea manuală a datelor din declarații, precum și compararea datelor din declarațiile depuse pe parcursul a mai multor ani. Erorile umane la completarea declarațiilor de avere și interese au fost relevate în capitolul 4 al raportului. Veniturile și activele declarate în valută străină au fost recalculat în MDL potrivit cursului mediu de schimb, pe ani, al Băncii Naționale a Moldovei.

De asemenea, pe parcursul monitorizării, au fost solicitate informații de la mai multe entități publice: Procuratura Generală/PG (în speță, datele despre cauzele penale pornite în privința judecătorilor, inclusiv pe eventuale cazuri de corupție, fals în declarații avere și îmbogățire ilicită, cauzele trimise în instanța de judecată); Autoritatea Națională de Integritate/ANI (rezultatele controalelor DAIP depuse de judecători; sesizările expediate la adresa organelor de drept și fiscale referitoare la eventuale infracțiuni comise de judecători); Serviciul Fiscal de Stat/SFS (rezultatele controalelor privind eventuale abateri fiscale admise de

² Transparency International – Moldova, Raport analitic: declararea veniturilor și averilor procurorilor din Republica Moldova, 2022, https://www.old.transparency.md/wp-content/uploads/2022/05/TI_Moldova_Raport_analitic_declararea_veniturilor_%C5%9Fi_averilor_procurorilor_din_Republica_Moldova_2022.pdf

³ Portalul declarațiilor de avere și interese personale al ANI <https://portal-declaratii.ani.md/>.

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106313&lang=ro

⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

⁶ Erorile identificate în procesul extragerii automate a datelor, în speță cele tehnice, s-au datorat formatului neprietenos al declarației în format PDF (”tabel în tabel”), greșelilor admise de către judecători la completarea DAIP (indicarea eronată a denumirii valutilor, reflectarea valorilor cu câteva decimale etc.). Unele erori ale programului de extragere a tabelelor din PDF au fost cauzate de securizarea sporită a datelor din sistem (schimbări la nivel de *Application Programming Interface*, lipsa unor funcții cheie etc.), care au necesitat o analiză detaliată a noii documentații, adaptarea codului de acces, testări și validări extinse.

judecători), Consiliul Superior al Magistraturii/CSM (numărul judecătorilor și remunerația acestora), Casa Națională de Asigurări Sociale/CNAS (numărul judecătorilor pensionați și valoarea pensiilor acestora). În același timp, au fost analizate datele din rapoartele de activitate ale CSM, ANI, CNA, rapoartele privind implementarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție și alte documente relevante cercetării. De asemenea, au fost selectate investigațiile jurnalistice privind veniturile și proprietățile declarate de către judecători.

Perioada de referință a cercetării: anii 2020-2023.

Rezultatele monitorizării sunt expuse în profilul compartimentelor declarației de avere și interese personale, după cum urmează.

2. Rezultatele monitorizării procesului de declarare a veniturilor și proprietăților judecătorilor

2.1 Veniturile obținute de judecători, membrii familiei acestora și concubini/concubine în țară și străinătate

Potrivit datelor din declarațiile anuale de avere și interese personale (DAIP) ale judecătorilor⁷, aceștia au raportat venituri practic la toate rubricile din compartimentul *II. Venituri* al declarației (*Tabelul 1*). Valoarea totală a veniturilor declarate de către judecători a constituit în anul 2020 circa 258 mil. lei; 2021 – 277,4 mil. lei, 2022 – 302,2 mil. lei și 2023 – 301,3 mil. lei, ușoara scădere a acesteia în ultimul an s-ar datora inclusiv reducerii numărului judecătorilor.⁸ Cea mai mare pondere în totalul veniturilor (în jur de 2/3) le-au avut *veniturile salariale obținute la locul de muncă de bază de către judecători și membrii familiei lor*. Alte două surse importante de venituri au fost *veniturile din înstrăinarea bunurilor mobile și imobile și veniturile din alte surse*.⁹

Este de remarcat că atât valoarea medie a veniturilor salariale la locul de muncă de bază per familie de judecător, cât și valoarea medie a veniturilor totale per familie de judecător au fost în continuă creștere.

Tabelul 1

Sinteza veniturilor declarate de către judecători

	Indicatori venituri pentru anii	2020	2021	2022	2023
1	Veniturile salariale obținute la locul de muncă de bază de către judecători și membrii familiei, mii lei	161037	175889	216499	210133
2	Venitul din activitatea didactică, științifică, de creație, mii lei	1577	1925	2435	2056
3	Veniturile din depuneri la instituțiile financiare, mii lei	1447	517	1637	1178
4	Veniturile din activitatea de reprezentant al statului în societățile comerciale, mii lei	12	153	221	352
5	Veniturile din donații, moșteniri, mii lei	11347	10657	11780	6820
6	Veniturile din înstrăinarea/deținerea valorilor mobiliare, cotelor din capitalul social al societăților comerciale, mii lei	3112	3452	1999	2724
7	Veniturile din înstrăinarea bunurilor mobile și imobile, mii lei	39888	43261	32683	44987
8	Veniturile din alte surse, mii lei	39536	41542	34922	33046
9	TOTAL VENITURI, mii lei	257956	277396	302176	301296
10	Numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale, pers.	414	412	401	351
11	Ponderea veniturilor salariale ale judecătorilor și membrilor familiei lor în totalul veniturilor acestora, %	62.4	63.4	71.6	69.7

⁷ Informațiile au fost preluate de pe Portalul ANI <https://portal-declaratii.ani.md/>.

⁸ Potrivit rapoartelor anuale ale CSM pentru anii 2020-2023, numărul mediu efectiv de judecători este în descreștere (2020 – 424 persoane, 2021 – 405, 2022 – 375, 2023 – 340), <https://www.csm.md/ro/activitatea/rapoarte-anuale.html>.

⁹ La rubrica *Veniturile din alte surse* au fost indicate atât îndemnizații, premii, burse, pensii, cât și, într-o bună parte din declarații, – transferurile de peste hotare și cadourile oferite cu diferite ocazii.

12	Ponderea veniturilor din donații și moșteniri în totalul veniturilor, %	4.4	3.8	3.9	2.3
13	Ponderea veniturilor din înstrăinarea bunurilor mobile și imobile în totalul veniturilor, %	15.5	15.6	10.8	14.9
14	Ponderea veniturilor din alte surse în totalul veniturilor, %	15.3	15.0	11.6	11.0
15	Valoarea medie a veniturilor salariale la locul de muncă de bază per familie de judecător, mii lei	389.0	426.9	539.9	598.7
16	Valoarea medie a veniturilor totale per familie de judecător, mii lei	623.1	673.3	753.6	858.4

Reținem că la calcularea unor indicatori s-a pornit de la *numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale*, evaluat în baza datelor pentru anii 2020-2024 de pe Portalul E-Declarații al ANI. În acest scop informațiile preluate în baza programului de extragere a datelor PDF au fost verificate, fiind luate în considerație declarațiile anuale inițiale sau, după caz, cele rectificate depuse de judecători.

TI-Moldova a confruntat informațiile despre *numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale*, evaluat în baza datelor de pe Portalul E-Declarații, cu datele despre numărul judecătorilor oferite de CSM, inclusiv din rapoartele anuale ale instituției. Astfel, potrivit rapoartelor anuale ale CSM pentru anii 2020-2023, numărul efectiv de judecători în anul 2020 a fost de 424 persoane, 2021 – 405, 2022 – 375, 2023 – 340.¹⁰ Totodată, TI-Moldova a solicitat de la ANI *numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale*, dar spre regret, datele prezentate n-au părut credibile, eventual fiind oferit *numărul declarațiilor* depuse de judecători (pentru anul 2020 – 580, 2021 – 503, 2022 – 520, 2023 – 531). La cererea de a veni cu precizări la aceste informații, ANI a informat că „Autoritatea nu poartă răspundere pentru datele prezentate de alte instituții, în caz CSM”.¹¹

În context este de menționat că ponderea DAIP anuale rectificate pentru anii 2022 și 2023 a constituit respectiv 12% și 13% din cele depuse, practic fiecare al 8-lea judecător efectuând completări/corectări, inclusiv în urma atenționării inspectorilor de integritate. Problemele la completarea DAIP persistă, ele fiind specificate în capitolul 4 din prezentul raport, fiind necesară nu doar informarea/instruirea continuă a judecătorilor, dar și elaborarea unui ghid explicit de completare a declarațiilor, cu spețe concrete și erori tipice, despre necesitatea căruia TI-Moldova a atras atenția de mult timp.¹²

2.2 Venituri din donații și moșteniri

Ponderea veniturilor din donații și moșteniri în totalul veniturilor declarate de către judecători este destul de modestă: 4,4% în anul 2020, 3,8% – 2021, 3,9% – 2022, 2,3% – 2023, cu toate acestea, *valoarea lor este semnificativă*: 11,3 mil. lei în anul 2020, 10,7 mil. lei – 2021, 11,8 mil. lei – 2022 și 6,8 mil. lei – 2023.¹³

Diminuarea în anul 2023 a veniturilor din donații și moșteniri ar fi rezultatul atât a reducerii numărului total de judecători, cât și a celor care au declarat donații, eventual din cauza temerilor în contextul evaluării externe. Astfel, dacă în anii 2020-2022 numărul judecătorilor care au declarat donații a crescut de la 60 până la 73 de persoane, în anul 2023 numărul acestora s-a redus până la 56 de persoane.

¹⁰ Indicator utilizat la calcularea sarcinii medii lunare per judecător, a se vedea rapoartele anuale ale CSM <https://www.csm.md/ro/activitatea/rapoarte-anoale.html>.

¹¹ Scrisoarea ANI 04/10200 din 14.10.2024.

¹² https://www.old.transparency.md/wp-content/uploads/2022/05/TI_Moldova_Raport_analitic_declararea_veniturilor_%C5%9Fi_averilor_procurorilor_din_Republica_Moldova_2022.pdf

¹³ Valoarea donațiilor și moștenirilor potrivit datelor declarate la compartimentul II *Veniturile obținute de subiectul declarării, membrii de familie, concubini/concubina în țară și străinătate* din declarațiile de avere și interese anuale ale judecătorilor.

Veniturile din donații și moșteniri¹⁴

Indicatori venituri din donații, pentru anii	2020	2021	2022	2023
Veniturile din donații, moșteniri ¹⁵ , mii lei, din ele:	11347	10657	11780	6820
- donații	11298	10514	9451	6619
- moșteniri	49	53	2329 ¹⁶	201
Numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale, pers.	414	412	401	351
Numărul judecătorilor care au declarat donații și moșteniri, pers.,	63	68	78	58
- din ei judecătorii care au declarat donații	60	62	73	56
Numărul donațiilor și moștenirilor declarate, unități,	96	95	116	92
- din ele donații	93	89	109	90
Ponderele veniturilor din donații și moșteniri în totalul veniturilor, %	4.4	3.8	3.9	2.3
Ponderele judecătorilor care au declarat donații %	14.5	15.0	18.2	16.0
Numărul mediu al donațiilor per familie de judecător care le-a declarat, un.	1.6	1.4	1.5	1.6
Valoarea medie a donațiilor per familie de judecător care le-a declarat, mii lei	188.3	169.6	129,5	118.2

Chiar dacă numărul judecătorilor s-a redus, aproape fiecare al 6-lea din ei a declarat donații, numărul mediu al donațiilor per familie de judecător care le-a declarat fiind practic același (1,6 donații – în anul 2020; 1,4 – 2021; 1,5 – 2022; 1,6 – 2023). Printre beneficiarii celor mai multe donații în anul 2020 au fost: Bogomolova Victoria (5) și Cotrobai Vitalie (4); în 2021 – Plămădeală Ghenadie (4) și Stratan Sergiu (3); în 2022 – Osadcii Mihail (8), Moșneguțu Ramona, Paniș Alexei, Parii Ivan, Rusu-Parii Rosița (câte 3); în 2023 – Paniș Alexei (6), Volcovschi Ion (5); Bogomolova Victoria (4); Arina Ialanji, Curicheru Valeriu și Muruianu Maria (câte 3).

În ceea ce privește valoarea medie a donațiilor pe familie de judecător, aceasta a constituit 188,3 mii lei în anul 2020; 169,6 mii lei – în 2021; 126,7 mii lei – în 2022 și 118,2 mii lei – în 2023. O mare parte din judecători au declarat donații valoarea cărora a fost egală sau a depășit 100 mii lei (pentru anul 2020 – cca 48% din judecătorii care au declarat donații, 2021 – 52%, 2022 – 41%, 2023 – 39%).

Tabelul 3

TOP judecători cu donații de peste 100 mii lei¹⁷

	2020 mii lei		2021 mii lei		2022 mii lei		2023 mii lei
Mardari Alexandru ¹⁸	1271	Psenita Eugeniu	884	Fujenco Dmitrii	660	Melniciuc Oleg	967
Popescu Marcel ¹⁹	1139	Balan Alina	808	Mozgovoi Igor	574	Tricolici Diana	547
Ceban Alexandru	922	Alexeeva Viorica	806	Osadcii Mihail	512	Corcea Nicolae Vasile	350
Alexeeva Viorica	802	Ceban Alexandru	778	Budeci Vitalie	501	Paniș Alexei	315
Robu Oxana	574	Postolachi Tatiana	549	Nogai Vasile Vasile	499	Angela Revenco	300
Craveț Hristina	530	Barbos Ludmila	477	Burdeniuc Ruslana	397	Pascari Roman	300
Schibin Vladislav	508	Pruteanu Liuba	404	Paniș Alexei	380	Pulbere Igor Chiril	300

¹⁴ Calculele au fost efectuate în baza datelor indicate la pct.5 Venitul obținut din donații și moșteniri, compartimentul II Veniturile obținute de subiectul declarării, membrii de familie, concubin/concubina în țară și străinătate din DAIP anuale ale judecătorilor.

¹⁵ Este de remarcat că o parte din judecători a indicat la rubrica respectivă și cadourile bănești oferite cu prilejul evenimentelor de familie, precum și remitențele.

¹⁶ În anul 2022 au fost declarate câteva moșteniri, inclusiv în valoare de 1544 mii lei, 400 mii lei, 285 mii lei, 100 mii lei.

¹⁷ Valoarea donațiilor declarate în valută străină a fost recalculată în MDL potrivit cursului mediu de schimb al Băncii Naționale a Moldovei.

¹⁸ Donatie de 60 mii EUR de la rude, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/597933/3>.

¹⁹ Un contract de donație nr. 1-25 din 07.08.2020 în valoare de 1136661 MDL și o donatie prin transfer de 10 mii de RUB, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/571759/3>.

Barbacaru Igor	485	Arapu-Buțco Alina	400	Moldovanu Natalia	313	Guzun Corneliu	260
Alexei Maria	461	Balan Diana	304	Guzun Corneliu	310	Schibin Vladislav	233
Ciubotaru Angela	407	Balan Eduard	304	Russu Natalia	309	Muruianu Maria	212
Crigan Dragoș	371	Plămădeală Ghenadie	292	Popescu Lina	300	Teleucă Stelian	190
Bulat Emil	200	Crigan Dragoș	261	Chilian Constantin	288	Bîcu Svetlana	174
Ciubotaru Lorina	196	Guzun Corneliu	235	Suvac Sergiu	280	Suvac Sergiu	160
Nogai Vasile	187	Cojocaru Mihail	221	Plămădeală Ghenadie	253	Osadcii Mihail	142
Ciubotaru Eugeniu	169	Teleucă Stelian	202	Pulbere Igor Chiril	250	Bogomolova Victoria	138
Cojocaru Mihail	162	Ghercavii Svetlana	202	Popovici Eugen	241	Foma Natalia	136
Foma Natalia	159	Ghedrovici Nicolae	201	Clevadî Natalia	205	Nicula Veaceslav	120
Stratan Sergiu	158	Țurcan Romina	200	Guțan Vitalie	202	Volcovschi Ion	114
Muntean Vitalie ștefan	151	Daguta Sergiu	183	Nicula Veaceslav	200	Ciubotaru Eugeniu	111
Corlăteanu Diana	150	Osadcii Mihail	164	Teleucă Stelian	199	Curicheru Valeriu	106
Guzun Corneliu	127	Vîșcu Svetlana	161	Foma Natalia	181	Nogai Vasile	105
Gandrabur Marcel	120	Foma Natalia	147	Stambol Tudor	160	Arapu-Buțco Alina	100
Mămăligă Natalia	120	Nicula Veaceslav	145	Ghercavii Svetlana	159	Berbec Natalia	100
Bațalai Igor	106	Slobodzean Silvia	141	Muruianu Maria	134		
Vîșcu Svetlana	106	Gandrabur Marcel	124	Sobolschi Tatiana	120		
Ghizdari Ion	101	Dvornic Octavian	121	Arseni Ecaterina	120		
Fujenco Dmitrii	100	Mămăligă Natalia	120	Arhip Alexandru	117		
Furdui Angela	100	Suvac Sergiu	120	Bîcu Svetlana	110		
Valeriu Hudoba	100	Nogai Vasile	110	Guțu Denis	104		
		Tricolici Diana	105	Arina Ialanji	100		
		Grădinari Lucia	100	Berbec Natalia	100		
		Pușcaș Viorel	100	Malanciuc Ion	100		
				Prutean Taisia	100		

Am putea observa că unii dintre judecători au declarat cu regularitate donații, reușind să strângă în ultimii ani venituri considerabile²⁰:

- Ceban Alexandru: donațiile din 2020 și 2021 – cca 1699 mii lei;
- Alexeeva Viorica: donațiile din 2020 și 2021 – cca 1608,7 mii lei;
- Popescu Marcel: donațiile din 2020 și 2022 – cca 1173 mii lei;
- Osadcii Mihail: donațiile din 2021, 2022 și 2023 – cca 817 mii lei;
- Schibin Vladislav: donațiile din 2020, 2021, 2023 – cca 804,2 mii lei;
- Crigan Dragoș: donațiile din 2020, 2021, 2022, 2023 – cca 791,4 mii lei;
- Ciubotaru Angela: donațiile din 2020, 2021, 2022 – cca 467 mii lei;
- Ghercavii Svetlana: donațiile din 2021, 2022, 2023 – cca 418,9 mii lei;
- Mămăliga Natalia: donațiile din 2020, 2021, 2022, 2023 – cca 408,5 mii lei;
- Chilian Constantin: donațiile din 2021, 2022, 2023 – cca 358 mii lei;
- Muruianu Maria: donațiile din 2022, 2023 – cca 346 mii lei²¹;
- Gandrabur Marcel: donațiile din 2021, 2022, 2023 – cca 295,5 mii lei;
- Hudoba Victor: donațiile din 2020, 2021, 2022 – cca 229 mii lei;

²⁰ Datele au fost preluate din pct.5 *Venitul obținut din donații și moșteniri*, compartimentul II din declarațiile de avere și interese anuale ale judecătorilor, valoarea donațiilor în valută străină fiind recalculată în MDL în baza cursului mediu de schimb al BNM.

²¹ Printre donațiile declarate în a. 2022 - sejurul turistic pentru 4 persoane, inclusiv bilete de avion, de 6800.00 EUR <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/791030/3>, în a.2023 - donațiile pentru vizita de familie (nunta) în Regatul Țărilor de Jos (bilete de avion și servicii hoteliere) de 34000.00 MDL, donații pentru sejur turistic pentru 3 persoane (inclusiv bilete de avion) de 55977.49 MDL, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/909239/3>.

- Cucerescu Ana: donațiile din 2020, 2021, 2022, 2023 – cca 213 mii lei;
- Berbec Natalia: donațiile din 2022, 2023 – cca 200 mii lei;
- Arina Iabanji: donațiile din 2022, 2023 – 180 mii lei.

Ținem să remarcăm că judecătorii reflectă neuniform donațiile – unii dintre ei le indică la rubrica *Venituri din donații și moșteniri* a DAIP, alții – la rubrica *Venitul din alte surse*. Calculele de mai sus au avut la bază datele indicate de judecători la pct.5 *Venitul obținut din donații și moșteniri*, compartimentul II din DAIP. În cazul reflectării acestui tip de venituri la o singură rubrică a DAIP, valoarea donațiilor ar fi considerabil mai mare. În acest context, pentru a evita confuziile și uniformiza modul de completare a declarațiilor, e nevoie de explicații clare ale ANI privind veniturile care trebuie declarate la rubricile *Venituri din donații și moșteniri* și *Veniturile din alte surse*.

Analiza informațiilor la pct. 8 *Venitul obținut din alte surse*, compartimentul II din DAIP, atestă declararea unor *transferuri/remitențe, precum și cadouri consistente (inclusiv de la evenimente de familie – botezuri, zile de naștere)*, printre beneficiarii acestora, în ultimii ani fiind:

- în 2021: Sandu Victor (evenimente de familie: nuntă, botez, cununie – cca 1402 mii lei), Munteanu Vasilisa (transferuri/remitențe, evenimente de familie – cca 333 mii lei);
- în 2022: Gorceac Alina (transferuri – cca 574 mii lei), Ciubotaru Angela (remitențe – cca 258 mii lei), Martînenco Veaceslav (cca 234 mii lei), Plămădeală Ghenadie (cca 218,9 mii lei), Arhip Alexandru (cca 199 mii lei), Bubuioc Svetlana (cca 118 mii lei), Cebanița Dorina, Mozgovi Igor (câte 99,5 mii lei fiecare);
- în 2023: Furdui Angela (cca 392 mii lei), Gorceac Alina (cca 348 mii lei), Ciubotaru Angela (cca 286 mii lei), Arhip Alexandru (cca 196 mii lei), Cebănița Dorina (cca 176,6 mii lei), Martînenco Veaceslav (cca 175 mii lei), Mozgovi Igor (cca 99,9 mii lei).

În calitate de donatori în DAIP au fost indicați, de obicei, părinții și alte persoane apropiate ale judecătorilor (de exemplu, bunicii, frații, surorile), mai rar – prietenii/persoanele de încredere. Având în vedere riscul declarării unor donații suspecte, care ar putea avea ca scop justificarea anumitor cheltuieli ale judecătorilor, ANI, PG, CNA, MF/SFS ar trebui de comun să întreprindă măsuri pentru a verifica capacitatea donatorilor de a genera venituri și oferi atare donații/ efectua atare transferuri. Or, în ultimii ani, ANI a semnat acorduri de colaborare cu aceste instituții în vederea dezvoltării mecanismelor de prevenire a corupției, preluării bunelor practici și consultării reciproce în probleme ce țin de aplicarea legislației din domeniile de competență, unul din instrumentele de colaborare fiind acordarea suportului în realizarea activităților de control al averilor și intereselor personale ale subiecților declarării.

2.3 Venituri din depunerile la instituțiile financiare

Potrivit *Regulamentului privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică*, aprobat prin ordinul Președintelui ANI nr. 2/2022²², la rubrica *Venitul din depuneri la instituțiile financiare* urmează a fi indicate veniturile obținute din depozite bancare, forme echivalente de economisire și investiții, depuneri de economii în asociații de economii și împrumut, la instituțiile financiare din țară și din străinătate, *cu indicarea separată* a instituției financiare și a sumei obținute.

De reținut că activele care generează astfel de venituri trebuie declarate la compartimentul V al DAIP *Active financiare în țară și străinătate*. Potrivit regulamentului enunțat, informațiile despre depunerile pe conturile bancare urmează a fi declarate dacă valoarea însumată a acestora depășește 15 salarii medii pe economie (precizăm – salarii medii lunare pe economie) la data depunerii declarației.

²² <https://ani.md/sites/default/files/REGULAMENT%20DAIP%20RO%202022.pdf>

Analiza datelor din DAIP anuale depuse de către judecători atestă că depunerile în instituțiile financiare au devenit o modalitate atractivă de păstrare a mijloacelor financiare. Astfel, numărul judecătorilor care au declarat venituri din depuneri la instituțiile financiare a crescut constant, în anul 2023 acesta fiind de circa 3 ori mai mare decât în anul 2020. Și ponderea judecătorilor care au declarat atare venituri în totalul celor ce au depus DAIP anuale a crescut de la 10 la sută în anul 2020 până la 33 la sută în anul 2023.

Tabelul 4

Veniturile din depunerile la instituțiile financiare

Indicatori venituri (potrivit DAIP anuale) pentru anii	2020	2021	2022	2023
Veniturile din depuneri la instituțiile financiare, mii lei	1447	517	1637	1178
Numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale, pers.	414	412	401	351
Numărul judecători care au declarat venituri din depuneri la instituțiile financiare, pers.	42	77	103	117
Numărul conturilor din instituțiile financiare la care au fost declarate venituri, unități	71	113	153	178
Ponderea judecătorilor care au declarat venituri din active financiare în totalul celor ce au depus DAIP, %	10	19	26	33

Totuși, modul de completare a DAIP la rubrica *Venitul din depuneri la instituțiile financiare* ridică mai multe semne de întrebare privind plenitudinea și corectitudinea reflectării acestor venituri și a activelor care le generează.

Astfel, au fost cazuri când judecătorii au declarat în DAIP, la compartimentul *Active financiare*, mai multe conturi bancare/depozite la care au specificat dobânzi (%), însă la rubrica *Venitul din depuneri la instituțiile financiare* au declarat venituri singulare sau nu le-au indicat deloc.²³ Sunt situații când judecătorii au indicat venituri consistente de la depunerile bancare (de câteva zeci de mii de lei), dar au evitat să indice conturile/depozitele respective²⁴, alții au indicat conturi, mijloacele de pe care ar putea genera venituri mult mai mari.²⁵ S-a întâmplat ca judecătorii să declare venituri cumulative la mai multe conturi bancare în loc de a le indica separat.²⁶

Totodată, au fost și situații când veniturile de la depozitele bancare au fost indicate la alte rubrici ale DAIP, spre exemplu, la *veniturile de la locul de munca de bază*²⁷ sau la venitul din alte surse.²⁸

Asemenea situații ar putea fi rezultatul atât al unor erori la completarea DAIP, cât și a omiterii intenționate, nedeclarării unor active financiare în țară și în străinătate, ceea ce ar necesita un control din partea autorităților abilitate.

²³ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/914999/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/882517/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/920868/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/915240/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/932340/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/878341/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/692101/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/681057/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/632053/3>

²⁴ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/927237/3>

²⁵ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/932654/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/755605/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/914429/3>

²⁶ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/890635/3>

²⁷ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/878985/>

²⁸ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/929810/3>

3. Bunuri imobile din țară și străinătate

3.1 Clădiri și construcții

Potrivit DAIP anuale depuse de judecători, aproape toți au declarat în proprietate, folosință/posesie diferite bunuri la rubrica *Clădiri și construcții* din *compartimentul III Bunuri imobile în țară și străinătate* al declarației. Ponderea judecătorilor care au declarat asemenea bunuri imobile în totalul judecătorilor care au depus DAIP a crescut de la 93% în anul 2020 până la 99% în anul 2023. În DAIP pentru anul 2023, judecătorii au declarat în calitate de clădiri și construcții 1055 bunuri, inclusiv 662 case/vile și apartamente, 100 de garaje, 26 spații comerciale și 267 unități de altă avere imobilă.

Tabelul 5

Bunurile imobile declarate de către judecători

Indicatori (potrivit DAIP anuale) pentru anii	2020	2021	2022	2023
Numărul bunurilor imobile declarate de către judecători, unit.	963	1066	1137	1055
– inclusiv apartamente, case, vile ²⁹ , din ele în proprietate				662 548
Numărul judecătorilor care au declarat bunuri imobile, pers. – inclusiv care au declarat apartamente, case în propr./copropriet.	383	389	390	346 312
Numărul judecătorilor care au depus DAIP anuale, pers.	414	412	401	351
Ponderea judecătorilor care au declarat bunuri imobile, % – inclusiv celor care au declarat case și apartamente	93	94	97	99 89
Numărul bunurilor imobile per familie de judecător care le-a declarat, unit. – inclusiv a caselor și apartamentelor în proprietate ³⁰	2.5	2.7	2.9	3.0 1,8

În proprietatea/coproprietatea judecătorilor în anul 2023 au fost 548 case/vile și apartamente³¹ (83% din cele declarate), suprafața totală a acestora fiind de circa 46619 m².³² Astfel, unei familii de judecători care a declarat în proprietate/coproprietate case și apartamente, i-au revenit în anul 2023, în medie, 149 m² de spațiu locativ. Fiecare al 10-lea judecător care a depus DAIP pentru anul 2023 n-a declarat case/apartamente în care ar locui, inclusiv cu titlu de folosință/abitație.

Aproape fiecare a 5-a familie de judecători deține în proprietate/coproprietate spațiu locativ (apartamente, case) suprafața căruia depășește 200 m². Informațiile despre proprietarii/coproprietarii celor mai spațioase imobile sunt reflectate în următorul tabel.

Tabelul 6

Judecători proprietari/coproprietari de case, apartamente cu suprafața totală de peste 300 m², 2023

	Suprafața, m ²
Catană Angela (6 ap., 3 case/vile ³³)	561
Hudoba Valeriu (6 ap., 2 case)	450
Melniciuc Oleg (1 ap., 2 case)	441
Carapirea Veronica (1 ap., 2 case)	431
Pahopol Anatol (5 ap., 1 casă)	425
Gorceac Alina (4 case)	423

²⁹ Din cauza manoperei mari de selectare manuală a datelor, indicatorul a fost calculat doar pentru a.2023.

³⁰ Ibidem.

³¹ 181 case, vile și 367 apartamente.

³² În unele cazuri suprafața imobilelor n-a putut fi identificată, în declarație fiind remarcat ca imobilul (casa, vila etc.) este în stadiu de construcție/reconstrucție sau fiind indicat gradul de finalizare a acestuia.

³³ Suprafața unei case nu este indicată, în DAIP fiind specificat „26% grad”.

Boțan Olga (2 case, 3 ap.)	422
Stratulat Gheorghe (1 casă)	419
Vasilache Serafim (3 case)	417
Bușuleac Mihail (4 ap., 2 case)	413
Lupașco Lilia (1 casă, 1 ap.)	378
Fujenco Dmitrii (1 casă, 2 ap.)	362
Șova Nicolae (2 case, 1 ap.)	356
Muntean Vasilisa (2 ap., 2 case) ³⁴	346
Grigoraș Viorelia (3 case, 1 ap.)	344
Mereuță Tamara Dumitru (2 case)	340
Slobodzean Silvia Valeriu (1 casă, 1 ap.)	338
Budăi Nelea (4 case)	331
Sîrcu Tatiana (2 case, 3 ap.)	330
Miron Aliona (1 casă, 2 ap.)	326
Dragulean Irina (3 case)	325
Iorgov Steliana (1 casă, 2 ap.)	307
Arhip Valeriu (2 case, 1 ap.)	306
Țurcan Olesea (2 case, 1 ap.)	306
Rațoi Victor (1 casă, 2 ap.)	304
Eremciuc Ghenadie (2 case)	304

(Lista proprietarilor/coproprietarilor de case și apartamente, pentru anul 2023 este prezentată în Anexa 1).

Fiecare al 6-lea imobil declarat în DAIP 2023 este în posesie/folosință/abitație, unele din ele au o suprafață destul de mare, spre exemplu, casele cu o suprafață de 178,2 m² și 197,2 m² obținute de către Bușuleac Mihail în baza unor contracte translative de posesie și de folosință, casa de 198 m² care se află în folosința Angelei Vasilenco, casa de 190 m² – în folosința Alionei Miron etc.

În unele cazuri valoarea declarată a caselor, apartamentelor aflate în proprietatea judecătorilor pare a fi subestimată, spre exemplu, *casele de locuit* declarate de Bolocan Elena (suprafața de 38.6 m², valoarea – 0 lei), Sobolschi Tatiana (113 m², 16,4 mii lei); Arina Iabanji (87 m², 29,8 mii lei); Panfil Cristina (84,6 m², 25 mii lei); Motricală Alexandru (82 m², 52 mii lei), Suciuc Veaceslav (146 m², 77,8 mii lei); *apartamentele* declarate de Secrieru-Coșleț Iraida (38,2 m², 2,7 mii lei), Negreanu Igor (52 m², 34 mii lei), Moșneguțu Ramona (45 m², 91 mii lei).

La completarea rubricii ”Clădiri și construcții” a DAIP au fost deseori admise erori sau prezentate date incomplete spre exemplu, n-au fost reflectate suprafața și valoarea caselor/apartamentelor primite în donație și moștenire, suprafața imobilelor a fost reflectată în hectare etc.

Este de menționat faptul că jurnaliștii de investigație au atras atenția, pe parcursul anilor, asupra eventualelor cazuri de subestimare a valorii caselor și apartamentelor de către unii judecători, de nedeclarare a unor imobile și de înscriere a acestora pe persoane terțe.³⁵ De asemenea, au fost relatate multiple cazuri când apartamentele obținute în urma programelor desfășurate „în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai ale angajaților sistemului

³⁴ O casă și două apartamente primite în donație.

³⁵ <https://www.zdg.md/importante/averea-si-cariera-pretendentilor-la-functia-de-judecator-al-curtii-de-apel-chisinau/>, <https://tv8.md/2022/04/04/video-investigatie-afacerea-familiei-tamarei-chisca-doneva-si-averile-lui-clima-si-pavliuc-plecati-din-sistem/197098>, <https://mediatv.md/radiografia-judecatorilor-din-cimislia/>, <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/bogatii-care-plang-din-justitia-moldoveneasca>, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/detalii-despre-cariera-si-averea-primelor-trei-judecatoare-inaintate-presedintei-statului-pentru-numirea-la-csj/>.

judecătorească” au fost vândute grabnic la prețuri de câteva ori mai mari decât cele achitate la procurarea acestora.³⁶

3.2 Terenuri

O parte importantă din judecători a declarat terenuri în proprietate/coproprietate, ponderea acestora în totalul celor care au depus declarații de avere și interese a crescut de la 55% în anul 2020 până la 59% în 2023.

Tabelul 7

Informații privind terenurile declarate în proprietatea/coproprietatea și posesia judecătorilor

Indicatori	2020	2021	2022	2023
Numărul terenurilor declarate, un.	1376	1380	1429	1258
Numărul judecătorilor care au declarat terenuri, pers.	229	236	246	207
Ponderea judecătorilor care au declarat terenuri în totalul celor ce au depus DAIP, %	55	57	61	59
Numărul terenurilor per familie de judecător care le-a declarat	6.0	5.8	5.8	6.1

Pentru anul 2023 judecătorii au declarat în proprietate/coproprietate și posesie 1258 de terenuri, suprafața acestora fiind de cca. 614 ha. Astfel, în medie, unui judecător/unei familii de judecător i-a revenit cca. 6 terenuri cu o suprafață de cca. 3 ha. Efectiv, pentru anul 2023, cele mai multe și mai mari terenuri le-au declarat:

Panov Ana (188 terenuri cu o suprafață totală de cca. 169 ha);
Vișcu Svetlana (74 terenuri cu o suprafață de cca. 54,4 ha);
Postu Aliona (139 terenuri cu o suprafață de cca. 48,7 ha);
Eremciuc Ghenadie (94 terenuri cu o suprafață de cca. 31 ha);
Țurcan Ion (24 terenuri cu o suprafață de cca. 26,7 ha);
Prisacari Cristina (45 terenuri cu o suprafață de cca. 24 ha);
Garbuz Adriana Ion (64 terenuri cu o suprafață de cca. 23,6 ha);
Scripliu Mihaela (18 terenuri cu o suprafață de cca. 13,8 ha);
Cecan Silvia (10 terenuri cu o suprafață de cca. 12,6 ha);
Russu Natalia (7 terenuri cu o suprafață de cca. 7,4 ha);
Barbacaru Igor (17 terenuri cu o suprafață de cca. 7,3 ha);
Albu Corina Nicolae (14 terenuri cu o suprafață de cca. 6,4 ha);
Pâcaleu Ion (6 terenuri cu o suprafață de cca. 6,2 ha);
Dulghieru Dorin (9 terenuri cu o suprafață de cca. 5,9 ha);
Talmaci Iana (10 terenuri cu o suprafață de cca. 5,6 ha);
Grosu Iulia Pavel (8 terenuri cu o suprafață de cca. 5,2 ha);
Slobodzean Silvia Valeriu (4 terenuri cu o suprafață de cca. 5,1 ha).

(Lista judecătorilor proprietari/coproprietari, posesori de terenuri cu o suprafață mai mare de 1 ha – în Anexa 2).

³⁶ https://www.rise.md/articol/apartamente_pentru_judecatori/, <https://www.rise.md/afacerea-cu-apartamente-la-pret-reduc-judecatorii-din-balti/>, <https://www.zdg.md/importante/averea-si-cariera-prezidentilor-la-functia-de-judecator-al-curtii-de-apel-chisinau/>, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/viata-de-judecator-vacanta-exotica-pe-insulele-seychelles-ferita-de-public-si-apartament-cumparat-la-pret-preferential-scos-la-vanzare-de-trei-ori-mai-scamp/>.

Este de remarcat că la completarea rubricii *Terenuri* din *Compartimentul II Bunuri imobile în țară și străinătate* al DAIP au fost admise, de multe ori, omisiuni și erori, spre exemplu: suprafața terenurilor a fost indicată în diferite unități de măsură (m², ari, hectare sau în % din ha), n-a fost indicată valoarea terenurilor achiziționate conform contractelor de cumpărare-vânzare, etc.

3.3 Mijloace de transport

Datele din DAIP atestă că în anii 2020-2023 peste 4/5 din judecătorii care au depus declarații anuale aveau în proprietate/coproprietate și posesie mijloace de transport: în 2020 – cca. 85%, 2021 – 84%, 2022 – 84% și 2023 – 86%. În perioada respectivă fiecărei familii de judecători i-au revenit, în medie, câte 2 mijloace de transport.

În DAIP pentru anul 2023 au fost declarate 595 mijloace de transport, marea parte din ele (87%) au fost autoturisme, printre alte vehicule (13%) – remorci, camioane, mașini agricole, vehicule motorizate, etc.³⁷ Circa 85% din mijloacele de transport declarate erau în proprietatea judecătorilor/famiiliilor de judecători, iar 15% – în posesie/folosință.

Tabelul 8

Mijloace de transport declarate în proprietate/coproprietate și posesie de către judecători

Indicatori	2020	2021	2022	2023
Numărul mijloacelor de transport declarate, un.	622	618	619	595
Numărul judecătorilor care au declarat mijloace de transport, pers.	353	348	337	301
Ponderea judecătorilor care au declarat mijloace de transport în totalul celor care au depus DAIP, %	85	84	84	86
Numărul mijloacelor de transport per familie de judecător care le-a declarat, un.	1.8	1.8	1.8	2

Printre declaranții celor mai multe vehicule în anul 2023 au fost: Rotaru Ala (20 vehicule declarate); Ucrainteva Ala (14); Beșliu (Barbos) Liudmila (12); Prisacari Cristina (8); Manoli Grigore și Muntean Vasilisa (câte 7); Culinca Eugenia, Talmaci Iana, Eremciuc Ghenadie, Stratulat Gheorghe (câte 6); Anton Marina, Ceban Alexandru, Chihai Veniamin, Guțu Andrei și Panov Ana (câte 5).

(Lista judecătorilor deținători a 3 și mai multe vehicule, pentru anul 2023 este prezentată în Anexa 3).

Unele din cele mai scumpe autoturisme procurate de către judecători sunt indicate în tabelul 10, completat în baza datelor din DAIP 2023. O parte din ele au fost achiziționate din contul transferurilor/remitențelor, donațiilor generoase, precum și a creditelor/împrumuturilor.

Tabelul 9

Cele mai scumpe autoturisme declarate de către judecători (DAIP 2023)

Numele	Modelul vehiculului	Anul fabricării/dobândirii	Valoarea, lei ³⁸
Caragia Veaceslav	Autoturism/BMW 520D XDrive Sedan	2017/2017	983520
Boțan Olga	Autoturism/BMW X-1	2014/2022	934500
Secrieru Ion	Autoturism/LAND ROVER Discovery Sport Facelift	2022/2023	901600
Pilipenco Serghei	Autoturism/Škoda Kodiaq	2021/2021	885233
Budăi Nelea	Autoturism/TOYO TA LAND CRUISER PRADO 150	2020/2020	846253
Catana Angela	Autoturism/BMW X3	2021/2023	700000

³⁷ Printre alte vehicule: 30 de remorci, 21 camioane, 7 mașini agricole, 7 vehicule motorizate, precum și alte 10 unități de transport.

³⁸ Valoarea declarată în valută a fost recalculată în MDL potrivit cursului mediu al Băncii Naționale a Moldovei.

Șleahțișchi Svetlana	Autoturism/BMW X5	2017/2021	700000
Parfeni Oxana	Autoturism/Toyota RAV 4	2023/2024	675979
Greco Radu	Autoturism/Skoda Superb	2022/2023	627200
Țurcan Ion	Autoturism/LEXUS ES300H	2021/2021	627200
Crigan Gragoș	Autoturism/Skoda Superb	2016/2017	650000
Cotorobai Vitalie	Autoturism/Toyota Highlande	2020/2021	650000
Sîrbu Victoria	Autoturism/Volvo XC90	2019/2021	665808
Cheptea Cristina	Autoturism/Toyota RAV4 HYBRID	2021/2021	603002
Gorceac Alina	Autoturism/Volvo XC 60	2018/2023	423500
Silivestru Ecaterina	Autoturism/VW Passat	2018/2023	401770

Este de remarcat că unele achiziții valoroase de autoturisme efectuate pe parcursul a câțiva ani consecutivi ar ridica semne de întrebare referitor la capacitatea acoperii unor asemenea cheltuieli. Spre exemplu, Sîrbu Victoria a procurat în anii 2021 și 2023 două automobile cu o valoare totală de cca. 981 mii lei³⁹, Cocier Ludmila a procurat în anul 2022 două automobile cu o valoare de cca. 800 mii de lei⁴⁰, Nogai Vasile – a procurat în anii 2021 și 2023 două automobile cu o valoare de cca. 750 mii lei.⁴¹

Se menține și practica indicării unor valori simbolice pentru autoturismele procurate – de cca. 10-15 mii lei.⁴² În cazul achiziționării unor automobile valoarea cărora diferă considerabil de valoarea de piață se indica frecvent că autoturismul a fost accidentat, a fost procurat în stare deteriorată, a avut defecte care ulterior au fost înlăturate.⁴³

De remarcat că valoarea declarată a unor autoturisme trezește semne de întrebare, jurnaliștii de investigație relatând despre multiple cazuri de subevaluare a acestora, comparativ cu valoarea de piață.⁴⁴

3.4 Datorii

Creditele și împrumuturile au devenit o modalitate tot mai atractivă de mobilizare a mijloacelor financiare, inclusiv de către judecători. În condițiile diminuării numărului judecătorilor din instanțele judecătorești⁴⁵, numărul datoriilor (creditelor și împrumuturilor) contractate per familie de judecător care le-a declarat a fost în creștere: de la 1,9 datorii în anul 2020 până la 2,4 în 2023. Și valoarea datoriilor cu diferite termene de scadență, per familie de judecător care le-a declarat, a crescut de la cca. 483 mii lei în 2020 până la cca. 647 mii lei în 2023. Este în ascensiune și ponderea judecătorilor care au luat credite/împrumuturi în totalul celor care au depus declarații de avere și interese (50,5% din totalul celor care au depus declarații anuale pentru anul 2020 până la 61,3% – pentru 2023).

Majoritatea datoriilor – cca. 4/5 au fost luate, în bază de contracte, de la persoane juridice (bănci, companii de leasing, organizații de microfinanțare etc.), 1/5 au fost împrumutate de la rude, persoane apropiate/de încredere sau de la companii/firme care aparțin membrilor familiei.

³⁹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/902784/3>.

⁴⁰ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/931899/3>.

⁴¹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/928046/3>.

⁴² <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/931169/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/907959/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/932097/3>.

⁴³ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/944769/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/883663/3>, <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/923359/3>.

⁴⁴ <https://www.zdg.md/importante/averea-si-cariera-pretendentilor-la-functia-de-judecator-al-curtii-de-apel-chisinau/>, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/detalii-despre-cariera-si-averea-primelor-trei-judecatoare-inaintate-presedintei-statalui-pentru-numirea-la-csj/>, <https://mediatv.md/radiografia-judecatorilor-din-cimislia/>.

⁴⁵ Potrivit rapoartelor anuale ale CSM <https://www.csm.md/ro/activitatea/rapoarte-anuale.html>, numărul efectiv de judecători a constituit în anul 2020 – 424, în anul 2021 – 405, în anul 2022 – 375, în anul 2023 – 340 de persoane.

Evoluția indicatorilor privind datoriile judecătorilor sunt reflectate în tabelul următor.

Tabelul 10

Datorii declarate de judecători

Indicatori	2020	2021	2022	2023
Numărul datoriilor (creditelor, împrumuturilor), unități	406	568	609	522
Numărul judecătorilor care au declarat credite, împrumuturi, persoane	209	251	253	215
Suma inițială a datoriilor indicată în DAIP, mii lei	100921	135673	141869	139084
Ponderele judecătorilor care au declarat credite/ împrumuturi în totalul celor care au depus DAIP, %	50.5	60.9	63.1	61.3
Numărul datoriilor per familie judecător	1.9	2.3	2.4	2.4
Valoarea datoriilor per familie judecători care le-a declarat, mii lei	483	541	561	647

Valoarea considerabilă a împrumuturilor declarate de către unii judecători de la *persoane fizice* ar putea fi temei de îngrijorare privitor la capacitatea creditorilor de a oferi atare mijloace. Spre exemplu, în DAIP pentru anul 2023, Vladislav Negru a declarat împrumuturi luate de la persoane fizice, în diferiți ani, în valoare de 100 mii EUR⁴⁶; Maria Alexei – împrumuturi cu o valoare de 70 mii de dolari SUA⁴⁷, Ana Panov – câteva datorii de la persoane fizice de cca. 1600 mii lei, inclusiv 50 mii EUR de la părinte⁴⁸, Culincă Eugenia – 82 mii EUR⁴⁹; Pahopol Anatol – 70 mii dol. SUA⁵⁰; Dmitrii Fujenco – 60 mii EUR⁵¹, Gîrbu Silvia – 50 mii EUR⁵²; Oleg Melniciuc – 46 mii EUR⁵³; Gheorghe Balan – 40 mii EUR⁵⁴; Damaschin Constantin, DAIP – 40 mii EUR⁵⁵.

Întrucât autenticitatea împrumuturilor luate de la persoane fizice, mai cu seamă de la cele care lucrează în străinătate este dificil de controlat, riscul declarării datoriilor fictive pentru a-și justifica cheltuielile este destul de înalt. În acest sens, în cazul unor împrumuturi consistente, oferite cu regularitate de persoanele fizice (părinți, persoane apropiate și de încredere), ar fi nevoie de un efort sinergetic al ANI, CNA, PG/PA, SFS în verificarea capacității creditorilor de a le oferi.

Totodată, atât în cazul creditelor contractate de la persoanele juridice (bănci, companii leasing etc.), cât și a împrumuturilor de la persoanele fizice, situația ar trebui monitorizată pentru a nu admite ca unii creditori să influențeze examinarea unor dosare și luarea deciziilor în favoarea lor.

4. Greșeli/erori și omisiuni la completarea declarațiilor de avere și interese personale

În procesul de monitorizare au fost observate o serie de erori/omisiuni admise de către judecători la completarea DAIP, cauzate inclusiv de familiarizarea insuficientă a acestora cu *Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică*, aprobat prin ordinul Președintelui ANI nr.4 /2022.⁵⁶

Astfel, judecătorii n-au indicat adesea în declarație actul administrativ (denumirea, nr. și data emiterii) în baza căruia au fost numiți în funcție.

⁴⁶ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/931243/3>

⁴⁷ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/929153/3>

⁴⁸ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/905800/3>

⁴⁹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/872972/3>

⁵⁰ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/924816/3>

⁵¹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/887295/3>

⁵² <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/923816/3>

⁵³ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/897406/3>

⁵⁴ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/915804/3>

⁵⁵ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/924452/3>

⁵⁶ <https://ani.md/sites/default/files/REGULAMENT%20DAIP%20RO%202022.pdf>

Printre erorile frecvente la completarea rubricilor din compartimentul *Venituri obținute de subiectul declarării, de membrii familiei lui, concubin/concubină în țară și străinătate* pot fi remarcate:

- indicarea unor venituri la rubrici improprii, spre exemplu:
 - a dobânzilor de la conturile bancare, a împrumuturilor rambursate, a veniturilor din darea terenurilor în arendă, a alocațiilor, indemnizațiilor și prestațiilor sociale primite – la rubrica *Venitul obținut la locul de muncă de bază*;
 - a transferurilor/remitențelor, a cadourilor, a datorilor returnate, a ”economiiilor din transferurile bănești de peste hotare de la sora”, a ”donațiilor de la tatăl care nu a participat la creșterea subiectului declarării”, a veniturilor din arenda terenurilor agricole moștenite, a ajutorului material – la *Venituri din donații și moșteniri*;
 - a dividendelor la acțiunile deținute în societățile pe acțiuni – la *Venituri din depuneri la instituțiile financiare*;
 - a veniturilor de la darea în chirie și arendă a bunurilor mobile și imobile – la *Venituri din înstrăinarea bunurilor mobile sau imobile*;
 - a veniturilor salariale ale soțului/soției, veniturilor din depunerile la instituțiile financiare – la *Venitul obținut din alte surse*.
- reflectarea venitului declarantului de la locul de muncă de bază în valoare netă, iar a membrului/lor familiei – în valoare brută;
- indicarea venitului cumulativ de la înstrăinarea mai multor bunuri mobile sau imobile, în loc de a indica separat venitul obținut de la înstrăinarea fiecărui bun/obiect generator de venit.

La completarea rubricii *Clădiri și construcții* din *Compartimentul II Bunuri imobile în țară și străinătate* a DAIP au fost admise adesea erori sau omise unele informații, spre exemplu, suprafața imobilelor a fost reflectată în hectare sau concomitent în hectare + m², n-a fost indicată suprafața și valoarea caselor/apartamentelor primite în donație și moștenire, s-a specificat că nu se cunoaște valoarea imobilelor în aflate în proprietate etc.

În ceea ce privește rubrica *Terenuri* din același compartiment al DAIP, cele mai frecvente erori/omisiuni au constat în reflectarea suprafeței terenurilor în diferite unități de măsură (m², ari, hectare sau în „% din ha”), neindicarea valorii terenurilor achiziționate în baza contractelor de cumpărare-vânzare, etc.

În cazul *Veniturilor obținute din depuneri în instituțiile financiare* și a *Activelor financiare*, judecătorii nu întotdeauna au reflectat venituri din conturile bancare/depozitele la care au indicat mărimea dobânzilor. În unele cazuri, veniturile consistente de la depunerile bancare (de câteva zeci de mii de lei) par să nu corespundă mijloacelor financiare indicate pe conturile respective. S-a întâmplat ca judecătorii să declare venituri cumulative la mai multe conturi bancare în loc de a le indica separat.

Deși o parte din judecători au declarat active la compartimentul *VI Cote-părți în capitalul social al unui agent economic* din DAIP, completând concomitent și compartimentul *VIII Interese personale, rubrica A. Calitatea de asociat, de acționar sau de membru al unui agent economic*, unii judecători n-au indicat interesele personale pe care le-au avut în contextul deținerii de către ei sau membrii familiei a cotelor părți în capitalul social al agenților economici.

Reiterăm în acest context și ponderea destul de înaltă a declarațiilor anuale rectificate, – practic fiecare al 8-lea judecător a rectificat DAIP pentru anii 2022 și 2023, inclusiv în urma atenționării inspectorilor de integritate. În acest context sunt necesare atât informarea/instruirea continuă a judecătorilor de către ANI, dar și elaborarea de către această instituție a unui ghid explicit de completare a declarațiilor, cu spețe concrete și erori tipice admise.

5. Statistici privind salariile și pensiile judecătorilor

Având în vedere relevanța informațiilor despre salariile/remunerația și pensiile judecătorilor în contextul monitorizării efectuate, TI-Moldova s-a adresat la CSM și CNAS pentru a obține aceste date.⁵⁷ Astfel, de la CSM au fost solicitate date despre numărul total de judecători din instanțele judecătorești, remunerația medie lunară a unui judecător, inclusiv sporurile, primele, precum și valoarea medie a ajutorului material oferit unui judecător.

Potrivit răspunsului CSM⁵⁸, Legea Nr. 544-XIII din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului⁵⁹ stabilește că judecătorii instanțelor judecătorești sunt salariați în condițiile și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar. În acest sens, din 01.12.2018 modul, condițiile de salarizare și mărirea salariilor personalului instanțelor judecătorești, inclusiv ale persoanelor cu funcții de demnitate publică este reglementat de Legea Nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar⁶⁰ (Legea Nr. 270/2018).

Articolul 10 din Legea Nr. 270/2018 stabilește următoarele componente ale salariului lunar: *partea fixă* (constituită din: salariul de bază; sporul lunar în valoare fixă; sporul lunar pentru gradul profesional; sporul lunar pentru deținerea titlului științific și/sau științifico-didactic; sporul lunar pentru deținerea titlului onorific) și din *partea variabilă* (care cuprinde sporul pentru performanță și sporuri cu caracter specific).

Suplimentar la aceasta, personalul unităților bugetare beneficiază, după caz, *de sporuri* (inclusiv de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte și/sau pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau în zilele de repaus; pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe; pentru realizarea sarcinilor prioritare în contextul implementării cerințelor de aderare la UE; de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate); *premiu unice; premiu anual*.

Informațiile despre numărul efectiv de judecători, remunerația medie lunară a acestora în profilul instanțelor judecătorești, salariul mediu lunar pe economie prognozat prin hotărâre de Guvern, precum și câștigul salarial mediu lunar brut sunt prezentate în următorul tabel.

Tabelul 11

Numărul și salarizarea judecătorilor din instanțele judecătorești

Indicatori	2020	2021	2022	2023
Numărul efectiv de judecători (potrivit CSM) ⁶¹ , persoane	424	405	375	340
Remunerația medie lunară a unui judecător, inclusiv sporuri, prime ⁶² , în profilul instanțelor, lei:				
- Curtea Supremă de Justiție	33574	31277	34609	41859
- Curțile de apel	24828	25277	25934	29084
- Judecătoriile	21866	21824	22077	26162
Salariul mediu lunar pe economie, prognozat prin hotărâre de Guvern ⁶³ , lei	7953	8716	9900	11700

⁵⁷ Scrisoarea nr. TI 44/24 din 03.10.2024 expediată la adresa CNAS, nr. TI 46/24 din 11.10.24 expediată la adresa CSM.

⁵⁸ Scrisoarea CSM nr. 2616 m/i din 21.10.2024.

⁵⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144861&lang=ro

⁶⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144409&lang=ro

⁶¹ Numărul efectiv mediu de judecători, utilizat la calcularea sarcinii medii lunare a cauzelor soluționate, potrivit rapoartelor anuale ale CSM pentru anii 2020-2023, <https://www.csm.md/ro/activitatea/rapoarte-anuale.html>.

⁶² Scrisoarea CSM nr. 2616 din 21.10.2024 (*sursa informațiilor*: rapoartele privind stările și efectivele de personal, Forma FD-048).

Câștigul salarial mediu lunar brut ⁶⁴ , lei	8108	9116	10529	12355
Raportul dintre remunerația medie lunară a unui judecător și salariul mediu lunar brut				
- Curtea Supremă de Justiție	4.1	3.4	3.3	3.4
- Curțile de apel	3.1	2.8	2.5	2.4
- Judecătoriile	2.7	2.4	2.1	2.1

Privitor la ajutorul material oferit judecătorilor, CSM a menționat că structura salariului reglementată de art. 10 din Legea Nr. 270/2018 nu prevede ca ajutorul material să fie o componentă a acestuia. În același timp CSM a relatat că, în temeiul regulamentelor interne, au fost achitate ajutoare materiale, în legătură cu boală gravă, în anul 2019, la Curtea de Apel Chișinău unui judecător în sumă de 24930 lei și în anul 2020 la Judecătoria Edineț pentru doi judecători în suma de 21000 lei. Totodată, în cazul unui judecător de la Judecătoria Bălți, în anul 2020 a fost efectuată recalcularea pentru anii precedenți, inclusiv a ajutorului material în sumă de 92658 lei.

În ceea ce privește *numărul și valoarea pensiilor judecătorilor*, informațiile au fost oferite de către CNAS.⁶⁵ Potrivit instituției, numărul judecătorilor cărora li s-au stabilit pensii a crescut până la 289 persoane la 01.01.2024, o parte din ei continuă să activeze în sistem.

Pensia medie lunară a judecătorilor, potrivit situației la 01.01.2024 a constituit cca. 26 mii lei, depășind de cca. 7 ori pensia medie lunară pe țară și de cca. 10 ori – pensia minimă lunară. În anii precedenți acest raport a fost mai mare.

Tabelul 12

Informații privind pensiile oferite judecătorilor

Indicatori	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
Pensii judecători, pers.	281	271	271	289
Pensia medie lunară a judecătorilor, lei	20868	23092	24470	26132
Pensia medie lunară pe RM, lei	2104	2578	3156	3676
Pensia minimă lunară pe RM, lei	1144	2000	2279	2621
Raportul dintre pensia medie lunară a judecătorilor și pensia medie lunară pe RM	9.9	9.0	7.8	7.1
Raportul dintre pensia medie lunară a judecătorilor și pensia minimă lunară pe RM	18.2	11.5	10.7	10.0

Potrivit datelor de mai sus, atât salariile judecătorilor, cât și pensiile acestora au crescut constant în anii 2020-2023, depășind considerabil salariul mediu lunar brut pe economie și pensia medie lunară pe Republica Moldova. Recunoscând importanța profesiei de judecător, necesitatea asigurării unor condiții de muncă și a unei salarizări adecvate a judecătorilor pentru susținerea independenței lor, ținem să remarcăm că ridicarea salariilor nu trebuie privită drept un remediu pentru a le întări integritatea. Ridicarea salariilor judecătorilor ar trebui efectuată pornind de la o politică de salarizare justă, în condițiile unui dialog participativ, iar la invocarea

HG nr. 678 din 27.12.2019 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2020, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119703&lang=ro, HG nr.923 din 11.12.2020 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2021, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=124659&lang=ro, HG nr.458 din 29.2.2021 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2022, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129330&lang=ro, HG nr. 936 din 28.12.2022 privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2023, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134822&lang=ro.

⁶⁴ <https://statbank.statistica.md>

⁶⁵ Scrisoarea CNAS nr.14053 din 11.10.2024.

drept exemplu pentru Republica Moldova a practicilor de salarizare a judecătorilor din statele Uniunii Europene – luată în considerare paritatea puterii de cumpărare în aceste state și în Republica Moldova.

6. Autoritatea Națională de Integritate: verificarea declarațiilor de avere și interese ale judecătorilor

În procesul de monitorizare TI-Moldova a solicitat de la ANI informații despre verificarea averilor și intereselor personale ale judecătorilor efectuată în anii 2020-2023⁶⁶, în speță, rezultatele controalelor DAIP depuse de judecători; sesizările expediate la adresa organelor de drept referitoare la eventuale infracțiuni comise de judecători, inclusiv de fals în declarații și de îmbogățire nejustificată; sesizările expediate SFS despre posibile cazuri de încălcare a legislației fiscale de către judecători și persoanele apropiate ale acestora.

Potrivit ANI⁶⁷, în anii 2020-2023 au fost verificate 1625 DAIP depuse de judecători (toate declarațiile anuale depuse). Au fost emise 38 de procese verbale de inițiere a controlului privind eventuale încălcări admise de aceștia, toate în contextul declarării averilor și intereselor personale. Urmare a controalelor efectuate, au fost emise 40 de acte de constatare, în 8 acte fiind identificate încălcări la declararea averilor și intereselor personale (6 privind nedepunerea sau depunerea tardivă a declarațiilor și 2 – privind identificarea diferenței substanțiale între „veniturile obținute, averea dobândită și cheltuielile efectuate de judecători și membrii familiilor acestora”: în valoare de 4244,9 mii lei în a. 2021 și de 223,2 mii lei în a. 2023). Amenzile aplicate judecătorilor pentru nedepunerea și depunerea tardivă a DAIP au constituit 10,5 mii lei.

Tabelul 13

Informații privind verificarea declarațiilor de avere și interese ale judecătorilor

		2020	2021	2022	2023
1	Numărul DAIP depuse de către judecători, un. ⁶⁸	580	503	520	531
	- din ele DAIP verificate	413	461	366	385
2	Numărul proceselor verbale de inițiere a controlului privind eventuale încălcări admise de judecători, total	11	13	3	11
	- inclusiv ce țin de declararea averilor și intereselor personale	11	12	3	11
3	Numărul actelor de constatare emise în privința judecătorilor, pe diferite regimuri juridice, total ⁶⁹ , din ele acte de constatare a încălcărilor,	5 1	12 4	15 4	8 2
	- inclusiv privind declararea averilor și intereselor personale	-	3	3	2
4	Diferențe substanțiale între veniturile obținute, averea dobândită și cheltuielile realizate de către judecători, identificate de ANI, mii lei	-	4244,9	-	223,2
5	Numărul sesizărilor expediate de ANI la adresa PG, PA, altor organe de urmărire penală privind eventuale infracțiuni săvârșite de judecători, total	19	33	38	16
	inclusiv ce țin de:				
	- îmbogățire ilicită	-	2	-	-
	- fals în declarații	-	2	-	-
6	Numărul sesizărilor expediate de ANI la adresa organelor fiscale ce țin de eventuale încălcări ale legislației fiscale de către judecători și persoanele lor apropiate, total	13	-	12	2 ⁷⁰ /15 ⁷¹

⁶⁶ Scrisoarea TI-Moldova nr. TI 41/24 din 03.10.24.

⁶⁷ Scrisorile ANI nr. 04/10200 din 14.10.24 și nr. 06/12423 din 30.12.2024.

⁶⁸ Potrivit ANI, diferența dintre numărul DAIP depuse anual de către judecători și numărul DAIP verificate în decursul unui an calendaristic se explică prin depunerea repetată a DAIP (în unele cazuri), precum și prin depunerea DAIP rectificate.

⁶⁹ Inclusiv acte cu constatarea încălcării și acte cu constatarea lipsei încălcării legislației.

⁷⁰ Informații oferite de ANI la solicitarea TI-Moldova nr. TI 41/24 din 03.10.2024.

⁷¹ Informații din Raportul de activitate al ANI pentru anul 2023, pag. 4,- „inspectorii de integritate au sesizat în 15 cazuri SFS, existând bănuială rezonabilă privind încălcarea legislației fiscale”, https://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%202023_0.pdf.

8	Numărul proceselor-verbale cu privire la constatarea nedepunerii în termen/depunerii tardive a declarațiilor de avere și interese personale	6	-	-	-
9	Valoarea amenzilor aplicate judecătorilor pentru nedepunerea în termen/depunerea tardivă a DAIP, mii lei	10,5	-	-	-

Este de remarcat că ANI a expediat la adresa PG și PA, pe parcursul a patru ani, 106 de sesizări privind eventuale infracțiuni săvârșite de judecători, inclusiv 2 ce țin de îmbogățirea ilicită și 2 – fals în declarații. Totodată, la adresa SFS au fost expediate 27/40⁷² de sesizări privind eventuale încălcări ale legislației fiscale de către judecători și persoanele lor apropiate.

În raportul de activitate al ANI pentru anul 2020 au fost specificate rezultatele examinării unor asemenea sesizări de către PG și SFS, fiind invocate inclusiv motivele refuzului de a le examina⁷³, însă rapoartele de activitate ANI pentru anii 2021-2023 nu conțin asemenea informații. Comunicarea activă a ANI cu organele de drept și fiscul, includerea în rapoartele de activitate ale ANI a informațiilor despre examinarea sesizărilor adresate acestor entități ar fi utilă, inclusiv din perspectiva îmbunătățirii conlucrării și sporirii eforturilor în identificarea și investigarea infracțiunilor de fals în declarații, îmbogățire ilicită, evaziune fiscală.

Este de remarcat faptul că ANI este *posesor și deținător* al Sistemului Informațional Automatizat E-Integritate (SIA E-Integritate), destinat depunerii, arhivării, verificării și analizei automate a DAIP și facilitării accesului cetățenilor și instituțiilor interesate la informațiile de interes public. În vederea dezvoltării și utilizării eficiente a acestui sistem în *Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024–2028 (PNIA 2024-2028)*⁷⁴ a fost prevăzută acțiunea 1.1.7 – implementarea verificării automate a DAIP. ANI, fiind responsabilă de realizarea acestei acțiuni, urma să elaboreze și aprobe ghiduri și să dezvolte SIA E-Integritate, termenul limită fiind trimestrul IV al anului 2024. În acest context TI-Moldova a solicitat ANI să informeze ce documente au fost elaborate și aprobate în acest scop, ce entitate a dezvoltat sistemul și cât au costat serviciile respective, precum și ce oportunități/facilități în procesarea și analiza DAIP au fost oferite inspectorilor de integritate.⁷⁵

Răspunsul ANI⁷⁶ relevă că situația nu este îmbucurătoare, la 27.12.2024, gradul de realizare a acțiunii fiind evaluat de instituție la circa 30%. ANI a elaborat *Metodologia de efectuare a verificărilor și controalelor de către inspectorii de integritate*, aprobată prin ordinul Președintelui ANI nr. 8 din 24.01.24, însă nu a reușit să asigure dezvoltarea SIA E-Integritate. ANI a informat despre lansarea unei *licitații publice* pentru achiziționarea serviciilor de modernizare a acestui sistem în anul 2024, suma planificată din bugetul de stat fiind de 300 000 lei⁷⁷, însă din cauza lipsei ofertelor procedura a fost anulată. ANI reevaluează în prezent termenii de referință și ajustează suma alocată, estimând că procesul de implementare va continua, cu posibilitatea de a încheia dezvoltarea sistemului în anii 2025-2026.

Având în vedere că Planul de acțiuni al PNIA pentru anii 2024-2028 prevede și alte activități de dezvoltare a SIA E-Integritate referitoare la verificarea bazată pe risc a DAIP, există riscul întârzierii/neexecutării în

⁷² Potrivit datelor oferite de ANI la solicitarea TI-Moldova/potrivit rapoartelor de activitate ale ANI pentru anii 2020-2023.

⁷³ Potrivit Raportului de activitate al ANI pentru anul 2020, pag. 13 „În procesul de verificare, control, cât și întocmire a actului de constatare, inspectorii au sesizat după competență: Procuratura Generală – în 19 demersuri (din care 3 suspendate, 2 refuzuri, 1 caz încetat, restul la data raportării se aflau în examinare); Serviciul Fiscal de Stat – 13 demersuri cu privire la calcularea achitării impozitelor, evaziune fiscală, în 6 cazuri s-a primit refuz, motivul constând în faptul că, zona de risc pentru organul fiscal reprezintă sumele care începe de la 300 mii lei”, https://ani.md/sites/default/files/RAPORT%20ANUAL%202020_0.pdf.

⁷⁴ Hotărârea Parlamentului Nr. 442 din 28.12.2023 privind aprobarea Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024–2028 (PNIA) și a Planului de acțiuni pentru implementarea PNIA pentru anii 2024–2028, https://cna.md/public/files/PNIA_2024-2028_RO.pdf.

⁷⁵ Scrisoarea TI-Moldova nr. TI 58/24 din 17.12.24.

⁷⁶ Scrisoarea ANI nr. 06/12423 din 30 decembrie 2024.

⁷⁷ Anunțul de procurare a serviciilor publicat pe platforma achizitii.md la 18.07.2024, prin procedura cererii ofertelor de prețuri, <https://achizitii.md/ro/public/tender/21260660/>.

termen a sarcinilor ce țin de elaborarea și utilizarea unui sistem informațional eficient care ar facilita activitatea inspectorilor de integritate.

7. Serviciul Fiscal de Stat: examinarea sesizărilor privind eventualele abateri fiscale admise de judecători

În cadrul monitorizării TI-Moldova a solicitat de la SFS informații despre sesizările recepționate de la ANI privind abaterile fiscale admise de judecători și persoanele lor apropiate în anii 2020-2023, precum și măsurile întreprinse de instituție în acest context.⁷⁸

Potrivit SFS⁷⁹, în anul 2020 și anul 2022 n-au fost recepționate sesizări referitoare la derogări de ordin fiscal admise de judecători și persoanele apropiate acestora. În anul 2021 a fost recepționată o sesizare, în rezultatul examinării căreia n-au fost stabilite riscuri pentru administrarea fiscală care ar servi drept temei pentru inițierea acțiunilor de conformare forțată. În anul 2023 au fost recepționate 3 sesizări ale ANI, în rezultatul examinării lor, prin prisma riscurilor pentru administrarea fiscală, s-a stabilit:

- în cazul a 2 sesizări au fost aplicate măsuri de conformare benevolă față de o persoană fizică, în vederea înregistrării a două contracte de locațiune. Ca rezultat, contribuabilul s-a conformat, înregistrând ambele contracte de locațiune, calculând și achitând obligațiile fiscale;
- într-un alt caz, în rezultatul examinării n-au fost confirmate aspectele sesizate.

Totodată, SFS a menționat că efectuează controale fiscale în baza identificării prealabile a riscurilor de neconformare fiscală și/sau a probelor concludente ce indică despre admiterea încălcărilor de ordin fiscal.

Ținem să menționăm că informațiile despre numărul sesizărilor expediate de ANI la adresa SFS (27/40⁸⁰) și a celor recepționate de fisc (4) diferă, comunicarea și conclucrarea dintre instituții lăsând de dorit.

Este de remarcat și faptul că modificările în Codul fiscal Nr. 1163/1997⁸¹ introduse în anul 2023 au condus la ridicarea pragului valoric (*diferența semnificativă*) pentru inițierea de către funcționarii fiscali a controalelor privind eventuale încălcări ale legislației fiscale. Aceștia pot porni controale în cazul în care între veniturile impozabile estimate, calculate de fisc, și veniturile impozabile declarate de persoana fizică există o *diferență semnificativă* de peste 100 de salarii medii pe economie prognozate prin HG (de exemplu, pentru a.2025 – 1610 mii lei). Inspectorii de integritate care se conduc de prevederile Legii Nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale⁸² pot iniția controale în cazul identificării unei *diferențe substanțiale* ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea subiectului deținută la începutul perioadei în care a devenit subiect al declarării, cumulată cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv ale membrilor de familie sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută la începutul verificării, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte (de exemplu, pentru a. 2025 – 322 mii lei). Această discrepanță îngustează și mai mult aria de verificare de către fisc a eventualelor abateri de la legislație admise de către subiecții declarării averilor și intereselor personale. În acest context, având în vedere importanța asigurării integrității în sectorul public, ar fi oportună uniformizarea acestor praguri valorice.

⁷⁸ Scrisoarea TI-Moldova nr. TI 43/24 din 03.10.24.

⁷⁹ Scrisoarea SFS nr.26-15/2-11/168941 din 11.10.2024.

⁸⁰ Potrivit datelor oferite de ANI la solicitarea TI-Moldova/potrivit rapoartelor de activitate ale ANI pentru anii 2020-2023.

⁸¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro#

⁸² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144928&lang=ro#

8. Procuratura Anticorupție: cauze penale pornite în privința judecătorilor pentru manifestări de corupție

TI-Moldova a solicitat de la Procuratura Generală informații despre numărul cauzelor penale pornite în privința judecătorilor, inclusiv pe eventuale cazuri de corupție, fals în declarații de avere și interese și îmbogățire ilicită, precum și numărul cauzelor penale transmise în instanța de judecată în anii 2020-2023.⁸³

Procuratura Anticorupție, căreia i-a fost readresată solicitarea de informații, a comunicat despre pornirea în anii 2021-2023 a 12 dosare penale, din ele 6 – pe eventuale cazuri de îmbogățire ilicită, 2 – trafic de influență, 2 – fals în declarații și câte 1 – pe abuz de putere sau abuz de serviciu și corupere activă.

Procuratura Anticorupție a trimis în instanța de judecată 4 dosare – pe eventuale cazuri de îmbogățire ilicită, fals în declarații, trafic de influență și pronunțare a unei hotărâri, sentințe, decizii, încheieri sau ordonanțe cu încălcarea legii.

Potrivit jurnaliștilor, în ultimii 10 ani în Republica Moldova peste 70 de judecători au fost cercetați penal pentru acte de corupție, trafic de influență, spălare de bani sau emiterea unor hotărâri contrare legii, dar niciunul nu a ajuns la închisoare.⁸⁴

Tabelul 14

Informații privind cauzele penale pornite în privința judecătorilor

	2021	2022	2023
1. Numărul cauzelor penale pornite în privința judecătorilor - total, inclusiv pe eventuale cazuri:	5	7	-
- art. 330 ² CP <i>Îmbogățire ilicită</i>	2	4	-
- art.326 CP <i>Trafic de influență</i>	2	-	-
- art. 325 CP <i>Corupere activă</i>	1	-	-
- art. 327 CP <i>Abuz de putere sau abuz de serviciu</i>	-	1	-
- art. 352 ¹ CP <i>Fals în declarații</i>	-	2	-
2. Subiecți trimiși în judecată – total, inclusiv pe eventuale cazuri:	1	2	1
- art.307 CP <i>Pronunțare a unei hotărâri, sentințe, decizii, încheieri sau ordonanțe cu încălcarea legii</i>	-	1	-
- art. 326 CP <i>Trafic de influență</i>	1	-	-
- art. 330 ² CP <i>Îmbogățire ilicită</i>	-	1	-
- art. 352 ¹ CP <i>Fals în declarații</i>	-	-	1

Reiterăm că ANI a expediat în anii 2020-2023 la adresa organelor procuraturii 106 sesizări privind eventuale infracțiuni săvârșite de judecători (!), din ele 3 referitoare la îmbogățirea ilicită și 2 – fals în declarații. Rapoartele de activitate ale ANI pentru anii 2021-2023 nu conțin informații despre rezultatele examinării sesizărilor expediate la adresa organelor procuraturii. Asta în condițiile în care între ANI și PG există un acord de colaborare⁸⁵, care prevede printre obiective *crearea unor canale de comunicare și mecanisme de cooperare permanente*, iar printre domeniile de colaborare – *realizarea controlului averilor și intereselor personale* în limitele competențelor instituționale. Acordul prevede că această colaborare se va realiza inclusiv prin schimb de informații, consultări reciproce asupra unor probleme de lucru curente, crearea unor grupuri consultative de lucru în vederea creării cadrului legal, organizarea de reuniuni, seminare etc.

⁸³ Scrisoarea TI-Moldova nr. TI 42/24 din 03.10.24.

⁸⁴ <https://tv8.md/2024/07/21/video-cutia-neagra-plus-dosare-rasunatoare-cum-scapa-de-inchisoare-judecatorii-condamnati-pentru-coruptie/261864>

⁸⁵ <https://ani.md/sites/default/files/Acord%20AP.PDF>

În acest context este nevoie de o mai bună comunicare și conlucrare între ANI, PG, PA, în special în ceea ce ține de examinarea sesizărilor și verificarea situațiilor în care se relevă falsul în declarațiile de avere și interese și îmbogățirea ilicită.

Un moment aparte care merită atenție este neconcordanța dintre noțiunea *depășire substanțială* prevăzută în art.126² din Codul penal Nr. 985/2002⁸⁶ (în sensul art. 330² referitor la îmbogățirea ilicită) și noțiunea *diferență substanțială*, prevăzută în art. 2 din Legea Nr.133/2016. Astfel, prin *depășire substanțială*, se înțelege diferența care depășește *40 de salarii medii pe economie prognozate, stabilite prin HG în vigoare la momentul săvârșirii faptei*, dintre averea deținută la momentul accederii în funcție și veniturile obținute în perioada exercitării funcției, inclusiv veniturile membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte. În cazul noțiunii *diferență substanțială*, se are în vedere diferență care depășește *20 de salarii medii lunare pe economie* dintre averea subiectului declarării deținută la începutul perioadei în care acesta a devenit subiect al declarării, cumulată cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv veniturile membrilor de familie sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută la începutul verificării, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte. O atare neconcordanță ar putea genera confuzii și practici neuniforme, injuste în aplicarea prevederilor legale.

Concluzii și recomandări

Analiza informațiilor din declarațiile de avere și interese personale depuse de judecători și a datelor oferite de entitățile publice relevă existența unor riscuri de lipsă de integritate în rândul judecătorilor, precum și menținerea unor vulnerabilități în activitatea ANI și a organelor de profil.

Riscurile se referă, cu precădere, la: *neindicarea în declarații a unor venituri și proprietăți; abundența donațiilor și transferurilor; subestimarea valorii proprietăților (în speță, a imobilelor și autoturismelor); reflectarea unor împrumuturi consistente de la persoanele fizice și întreprinderile fondate/administrate de către membrii familiilor; nedeclararea intereselor personale care provin din deținerea cotelor părți/acțiunilor în capitalul agenților economici.*

Veniturile salariale de la locul de muncă de bază ale judecătorilor și membrii familiei constituie circa 2/3 din totalul veniturilor declarate de aceștia, valoarea medie a acestor venituri per familie de judecător fiind în continuă creștere. *Amploarea donațiilor declarate de judecători trezește îngrijorare* - practic fiecare al 6-lea judecător a declarat donații, o mare parte din judecători au declarat anual donații valoarea cărora a fost egală sau a depășit 100 mii lei.

Suscită atenția *cadourile consistente*, care ar fi oferite de rude și prieteni, inclusiv cu ocazia evenimentelor de familie (nunțurilor, botezurilor, zilelor de naștere). *Trezește temeri și declararea, pe bandă rulantă, de către unii judecători a transferurilor substanțiale de la rudele din străinătate*, care, cel mai probabil, lucrează în poziții mai puțin calificate și modest plătite, și ar putea nu fie în stare să facă asemenea transferuri. *Atare donații, cadouri, transferuri par a fi suspecte, întrucât ar putea avea ca scop justificarea anumitor cheltuieli ale judecătorilor.*

Unele venituri substanțiale din depunerile la instituțiile financiare par să nu corespundă activelor financiare, *ceea ce ar putea fi un indiciu al nedeclarării unor active financiare din țară și străinătate*. De asemenea, *unele active bancare declarate ar putea genera venituri mult mai mari decât cele indicate în declarații.*

Practic toți judecătorii au declarat în proprietate și folosință diferite bunuri imobile (case, apartamente, garaje, spații comerciale etc.), însă *fiecare al 10-lea judecător n-a declarat apartamente sau case în care ar locui*, inclusiv cu titlu de abitație. Aproape fiecare a 5-a familiile de judecători deține în proprietate/coproprietate spațiu locativ suprafața căruia depășește 200 m². *Valoarea declarată a unor case, apartamente aflate în proprietatea judecătorilor pare a fi subestimată considerabil, comparativ cu valoarea de piață.*

⁸⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136064&lang=ro#

Peste 4/5 dintre judecători au declarat în proprietate și posesie mijloace de transport, fiecărei familii de judecători revenindu-i, în medie, câte 2 mijloace de transport. *Achizițiile valoroase de autoturisme efectuate pe parcursul a câțiva ani consecutivi de către unii judecători ridică semne de întrebare referitor la capacitatea acoperirii unor asemenea cheltuieli din venituri legale.* Ca și în cazul bunurilor imobile, valoarea unor bunuri mobile ar fi subestimată.

Numărul datoriilor (creditelor și împrumuturilor) declarate per familie de judecător a fost în creștere, majoritatea acestora (4/5) fiind obținute de la persoane juridice, iar 1/5 – împrumutate de la rude, persoane apropiate/de încredere sau de la companii care aparțin membrilor familiei. *Există riscul declarării de către unele persoane a datoriilor fictive pentru a-și justifica cheltuielile.*

Judecătorii au admis multiple erori/omisiuni la completarea formularelor DAIP, inclusiv din cauza familiarizării insuficiente cu regulile de completare a declarațiilor. Practic fiecare al 8-lea judecător a rectificat DAIP pentru anii 2022 și 2023, inclusiv în urma atenționării inspectorilor de integritate

Comunicarea dintre ANI, PG, SFS pare a fi deficitară, în speță în contextul expedierii și examinării sesizărilor privind eventuale încălcări ale legislației admise de subiecții declarării.

În ultimii ani, ANI a încheiat acorduri de colaborare cu PG, CNA, MAI, MF, printre domeniile de colaborare fiind specificată asigurarea controlului averii și intereselor personale, iar printre instrumente – acordarea suportului în realizarea acestui control. *Totuși, în rapoartele anuale ale ANI se remarcă, la general, despre implementarea cu succes a acestor acorduri pe aspecte ce țin de consultări reciproce și instruire, fără a indica în ce activități concrete s-au materializat și care a fost plusvaloarea acestei colaborări.* Schimbul de experiență cu CNA, luarea în considerație a rezultatelor analizelor operaționale efectuate de către această instituție în contextul eludării Legii Nr.133/2016, ar fi utile în dezvoltarea abilităților analitice ale inspectorilor de integritate.

Deși a elaborat și aprobat Metodologia de efectuare a controalelor de către inspectorii de integritate, *ANI n-a reușit să achiziționeze în anul 2024 servicii de modernizare a SIA E-Integritate pentru a asigura efectuarea verificării automate a DAIP, prevăzută în PA de implementare a PNIA pentru anii 2024–2028.* Având în vedere că în anul 2025 urmează a fi dezvoltate și alte funcționalități ale acestui sistem, *există riscul neexecutării în termen a sarcinilor ce țin de dezvoltarea și utilizarea unui SIA E-Integritate eficient care ar facilita activitatea inspectorilor de integritate.*

Recomandări:

- Familiarizarea continuă de către ANI a judecătorilor și audienților din INJ cu modul de completare a DAIP, elaborarea unui ghid explicit de completare a declarațiilor, cu spețe concrete și erori tipice;
- Actualizarea rubricii *Întrebări frecvente* de pe pagina web a ANI în contextul particularităților completării DAIP, cu indicarea datei publicării răspunsurilor;
- Dezvoltarea capacităților analitice ale angajaților ANI în verificarea averilor și intereselor personale, luarea în considerație a rezultatelor analizelor operaționale efectuate în acest context de către CNA;
- Efectuarea cu celeritate de către ANI a achizițiilor publice ce țin de dezvoltarea SIA E-Integritate pentru a oferi angajaților instituției instrumente electronice eficiente care ar facilita analiza informațiilor din DAIP;
- Verificarea capacității persoanelor care fac donații, efectuează transferuri și acordă împrumuturi consistente de a oferi atare mijloace;
- Îmbunătățirea comunicării și conlucrării dintre ANI, PG, PA și SFS, în speță în contextul examinării sesizărilor și verificării situațiilor în care se relevă falsul în DAIP, îmbogățirea ilicită, încălcarea legislației fiscale; includerea în rapoartele de activitate ale ANI a informațiilor despre rezultatele examinării sesizărilor adresate acestor entități;

- Transparentizarea rezultatelor realizării acordurilor de colaborare dintre ANI și alte entități publice, inclusiv prin publicarea unor informații concrete/indicatori de impact în rapoartele de activitate ale instituției;
- Oferirea de către ANI a accesului la informațiile din DAIP într-un format electronic agregabil care ar permite reutilizarea datelor, potrivit prevederilor Legii 305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public și Legii 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.

Judecători proprietari/coproprietari de case și apartamente suprafața totală a cărora depășește 200 m², 2023

	Suprafața, m ²
Catană Angela	561
Hudoba Valeriu	450
Melniciuc Oleg	441
Carapirea Veronica	431
Pahopol Anatol	425
Gorceac Alina	423
Boțan Olga	422
Stratulat Gheorghe	419
Vasilache Serafim	417
Bușuleac Mihail	413
Lupașco Lilia	378
Fujenco Dmitrii	362
Șova Nicolae	356
Muntean Vasilisa	346
Grigoraș Viorelia	344
Mereuță Tamara	340
Slobodzean Silvia	338
Budăi Nelea	331
Sîrcu Tatiana	330
Miron Aliona	326
Dragulean Irina	325
Iorgov Steliana	307
Arhip Valeriu	306
Țurcan Olesea	306
Rațoi Victor	304
Eremciuc Ghenadie	304
Ghizdari Ion	297
Severin Viorica	296
Ulinici Mihail	290
Bejenari Olga	280
Balan Diana	279
Balan Eduard	279
Panov Ana	270
Guțu Denis	269
Muruianu Maria	267
Mardari Alexandru	264
Suvac Sergiu	263
Mazuret Roman	261
Barbacaru Igor	257
Sanduța Victoria	255
Iordachi Natalia	251
Garbuz Adriana Ion	251

Malanciuc Ion	244
Pascari Roman	241
Albu Corina Nicolae	240
Daşchevici Grigore Ion	237
Galuşceac Eduard	236
Grosu Iulia Pavel	235
Holeviţaia Liudmila	234
Psenita Eugeniu	233
Nogai Vasile Vasile	231
Cuculescu Veronica Nicolae	231
Arina Ialanji	230
Paniş Alexei	229
Stratan Vitalie	229
Guzun Corneliu	228
Bosîi Dumitru	226
Alexeeva Viorica	220
Chistol Djeta	220
Postolachi Tatiana	220
Ţurcan Anatolie Mihail	220
Belous Vadim	218
Ceban Alexandru	218
Talmaci Iana	217
Olărescu Victor Andrei	217
Palanciuc Ecaterina	213
Stratan Mariana	212
Movilă Vitalie	210
Bulhac Ion	209
Daguta Sergiu	208
Diaconu Mihail	206
Cojocarui Olga	205
Buzu Ecaterina	200

Judecători proprietari/coproprietari și posesori de terenuri cu suprafața de peste 1 ha, 2023

	Suprafața, ha
Panov Ana	169
Vișcu Svetlana	54.4
Postu Aliona	48.7
Eremciuc Ghenadie	31
Țurcan Ion	26.7
Prisacari Cristina	24
Garbuz Adriana Ion	23.6
Rusu-Parii Rosița Dumitru	15
Scripliu Mihaela	13.8
Cecan Silvia	12.6
Russu Natalia	7.4
Barbacaru Igor	7.3
Albu Corina Nicolae	6.4
Pâcaleu Ion	6.23
Dulghieru Dorin	5.9
Talmaci Iana	5.6
Grosu Iulia Pavel	5.2
Slobodzean Silvia Valeriu	5.16
Budăi Nelea	4.9
Procopisina Aurelia	4.7
Morozan Ghenadie	4.5
Arhip Valeriu	3.9
Ciobanu Gheorghe	3.9
Pușcaș Viorel Vasile	3.3
Psenita Eugeniu	3.23
Guzun Denis Ion	3.1
Colev Grigori	3
Chircu Natalia Tudor	3
Mitrofan Livia	2.7
Curicheru Valeriu	2.6
Tibirna Ina	2.5
Stambol Tudor	2.44
Rațoi Victor	2.3
Ulinici Mihail	2.3
Șova Nicolae	2.3
Palanciuc Ecaterina	2.3
Craveț Vladimir Anatolie	2.25
Vasilică Tatiana	2.2
Cuculescu Veronica Nicolae	2.1
Șleahțițki Svetlana Fiodor	2
Ciocîrță-Rusu Olesea	1.99

Grigoraş Viorelia	1.96
Nicula Veaceslav	1.95
Popa Gheorghe	1.9
Cojocaru Olga	1.9
Bulat Emil	1.89
Moşneguţu Ramona	1.88
Arapu-Buţco Alina Constantin	1.8
Tocaiuc Ghenadie	1.74
Galuşceac Eduard	1.7
Pofînga Lilia	1.7
Gorceac Alina	1.6
Chistruga Rodica Tudor	1.6
Jomiru-Niculiţă Veronica	1.6
Cuşcă Liliana Victor	1.59
Iordachi Natalia	1.5
Culinca Eugenia Andrei	1.5
Laveciuc Elvira	1.4
Nogai Vasile Vasile	1.4
Mazur Nadejda	1.4
Sobolschi Tatiana	1.4
Holban Vladislav	1.4
Costaş Natalia	1.3
Donos Aliona	1.25
Badan-Melnic Eleonora	1.15
Miron Aliona	1.1
Suciu Veaceslav	1.1
Sajin Mariana Ion	1.1
Bulhac Ion	1

Judecători deținători a trei si mai multe mijloace de transport, 2023

Numele	nr.
Rotaru Ala Vasile	20
Ucrainteva Ala	14
Beșliu (Barbos) Liudmila	12
Prisacari Cristina	8
Culinca Eugenia Andrei	6
Manoli Grigore	7
Muntean Vasilisa	7
Talmaci Iana	6
Anton Marina	5
Ceban Alexandru	5
Chihai Veniamin	5
Eremciuc Ghenadie	6
Guțu Andrei	5
Panov Ana	5
Stratulat Gheorghe	6
Buzu Elisaveta Gheorghe	4
Nicula Veaceslav	4
Catană Angela	4
Cecan Silvia	4
Comerzan Ghenadie	4
Garbuz Adriana Ion	4
Malfi Ala	4
Popescu Marcel	4
Teleucă Stelian	4
Barbacaru Igor	3
Bejenari Olga	3
Berdilo Rodica	3
Caragia Veaceslav	3
Chirosca Igor	3
Chisilița Violeta Petru	4
Crigan Dragoș	3
Diaconu Mihail	3
Dolghieri Polina	3
Evghenii Dvurecenshii	3
Fujenco Dmitrii	3
Ghizdari Ion	3
Grosu Mihaela	3
Jamba Olga	3
Malcoci Iurie	3
Marandici Elena	3
Melniciuc Oleg	3
Miron Aliona	3

Pahopol Anatol	3
Palanciuc Ecaterina	3
Patrașcu Natalia	3
Pilipenco Serghei Victor	3
Prutean Taisia	3
Roic-Botezatu Lilia Vasile	3
Rîmari Cristina Valentin	3
Schibin Vladislav	3
Troianovschi Cristina	3
Vasilică Tatiana	3
Șova Nicolae	3

Investigații jurnalistice privind declararea veniturilor și proprietăților de către judecătorii din Republica Moldova (sinteza anilor 2021-2024)

Averea judecătorilor din Dondușeni, sub lupa Jurnal TV; Ce bunuri au în proprietate și ce indică în declarațiile oficiale

Jurnal.md, 08.06.2021

Au un salariu lunar de peste 20 de mii de lei. Unii beneficiază chiar și de mașini oferite de stat. Chiar și așa, o bună parte dintre judecători își subestimează bunurile, pe care declară că le dețin oficial. Alții au afaceri scrise pe numele copiilor sau ale rudelor. Echipa Jurnal TV a examinat declarațiile de avere și interese personale depuse de către unii magistrați pentru anul 2020. Pentru început, am analizat cum trăiesc judecătorii din raionul Dondușeni.

<https://www.jurnal.md/ro/news/cae946c03e81783b/averea-judecatorilor-din-donduseni-sub-lupa-jurnal-tv-ce-bunuri-au-in-proprietate-si-ce-indica-in-declaratiile-oficiale.html?fbclid=IwAR33IDJajUKdHd1wtcwQIrOgUZT6o5xykD6ivgCOAZz1Br0W2DA05UtXeO0>

Averea și cariera candidaților la funcția de judecător al Curții de Apel Chișinău

Daniela Calmîș, Victoria Borodin, 24.09.2021

15 magistrați s-au înscris în concursul pentru suplinirea a cinci funcții vacante de judecător la Curtea de Apel Chișinău. Unii au ajuns în atenția opiniei publice după ce au luat mai multe decizii dubioase în dosare de rezonanță, au acumulat averi de milioane, au fost sancționați pentru hotărârile emise sau au prejudiciat bugetul cu zeci de mii de euro, în urma cauzelor pierdute la CiEDO. Pentru unii candidați aceasta este a doua sau chiar a treia încercare de a accede la Curtea de Apel.

Concursurile pentru suplinirea funcțiilor de judecător la Curtea de Apel (CA) Chișinău au fost anunțate de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) încă în toamna anului 2020. ZdG a analizat averile și cariera celor 15 candidați, înscrși în cursa pentru cele 5 locuri vacante, și vă prezintă profilurile lor.

<https://www.zdg.md/importante/averea-si-cariera-pretendentilor-la-functia-de-judecator-al-curtii-de-apel-chisinau/>

Afacerea familiei Tamarei Chișcă-Doneva și averile lui Clima și Pavliuc, plecați din sistem

Stela Mihailovici, 04.04.2022

Ultimele săptămâni s-au lăsat cu mai multe plecări din justiție. Magistrați controversați, care au adoptat decizii păguboase pentru stat sau imaginea statului și s-au făcut milionari, au demisionat subit. Demisiile lor au coincis cu momentul în care în privința acestora se pregătea pornirea unor cauze penale pentru îmbogățire ilicită sau fals în declarații. CUTIA NEAGRĂ PLUS a analizat averile și cheltuielile celor mai controversați judecători dintre cei plecați din sistem. De asemenea, vă povestim despre afacerea de familie a vicepreședintei Curții Supreme de Justiție, Tamara Chișcă-Doneva. Joia trecută, oficiul, locuința și automobilul magistratei au fost percheziționate în cadrul unui dosar penal pornit pentru îmbogățire ilicită.

<https://tv8.md/2022/04/04/video-investigatie-afacerea-familiei-tamarei-chisca-doneva-si-averile-lui-clima-si-pavliuc-plecati-din-sistem/197098>

PARAFAT „CONFIDENȚIAL”: APARTAMENTE PENTRU JUDECĂTORI

RISE.md, 16.08.2022

45 de judecători. Ei sunt doar cei pe care am reușit să-i identificăm din surse deschise. Numărul exact îl știe Consiliul Superior al Magistraturii, dar nu-l divulgă. E parafat: „Confidențial”.

Prețul este și el confidențial, dar înșiși judecătorii l-au desecretizat – mai puțin de jumătate decât cel de piață. Afacerea „Apartamente pentru judecători”, ediția a III-a, e aproape de final.

https://www.rise.md/articol/apartamente_pentru_judecatori/

Detalii despre averea și activitatea celor cinci magistrați, candidați la funcții în CSM, care nu au promovat evaluarea Comisiei Pre-Vetting

Redacția Ziarului de Gardă, 04.01.2023

Magistrații Iurie Bejenaru, Anatolie Țurcan, Vitalie Stratan, Angela Bostan și Vladislav Holban, candidați la funcții în Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), nu au promovat evaluarea Comisiei Pre-Vetting. Potrivit Comisiei, aceștia nu au corespuns criteriilor de integritate.

Ziarul de Gardă a analizat averea și activitatea celor cinci judecători, care nu au promovat evaluarea Comisiei Pre-Vetting, și vă prezintă cele mai relevante informații.

<https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/detalii-despre-averea-si-activitatea-celor-cinci-magistrati-candidati-la-functii-in-csm-care-nu-au-promovat-evaluarea-comisiei-pre-vetting/>

Datoriile și afacerea de familie a judecătorului Eremciuc

Dorin Rusu, Traian Cibotari (TVN), Marcela Zămosteanu (RISE), 10.08.2023

Ghenadie Eremciuc este unul dintre cei doi judecători din Bălți transferați recent la Curtea Supremă de Justiție (CSJ) din Chișinău. Are 46 de ani, dintre care ultimii nouă i-a dedicat instrumentând dosare și dând sentințe. I-am analizat activitatea, dar și averea, și vă spunem ce am găsit, dar și ce a omis judecătorul să indice în declarațiile sale de avere.

<https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/datoriile-si-afacerea-de-familie-a-judecatorului-eremciuc>

„Bogații care plâng” din justiția moldovenească

Viorica Mija, 30.12.2023

Judecați sau cercetați penal pentru îmbogățire ilicită, mai mulți actuali sau foști magistrați continuă să ducă un trai pe picior larg, iar dosarele lor au încremenit practic în instanțe. Nici singurul judecător condamnat pentru acest păcat penal nu pare afectat de faptul că integritatea sa este pusă pe cântar. Oleg Melniciuc reușește anual să-și rotunjească veniturile cu aproximativ jumătate de milion de lei din contractele de locațiune a imobilelor donate de mama sa pensionară. Alți colegi ai săi, suspectați sau judecați pentru aceeași faptă, spun că articolul 303/2 din Codul Penal, introdus în 2014 pentru a oferi procurorilor un instrument pentru pedepsirea demnitarilor și funcționarilor publici „cu mână lungă”, este folosit ca bătă politică de clanurile din justiție pentru a-i reduce la tăcere. În timp ce bănușii sau învinușii în robă încearcă să demonstreze că și-au dobândit în sudoarea frunții averile, acuzatorii se lovesc de „fragilitatea legislației”, atunci când înaintează și susțin învinuirile. Unii experți spun că, pe lângă un cadru legal neadaptat la multitudinea de portite pe care eludează „îmbogățirii ilicite”, dosarele de acest gen inițiate pe numele magistraților ar fi viciate și de... solidaritatea de breaslă, fenomen care nu poate fi neglijat într-un sistem de justiție încă bântuit de abuzuri și care în unele cazuri emite sentințe cel puțin suspecte.

<https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/bogatii-care-plang-din-justitia-moldoveneasca>

Judecătoarea cu Porsche de 11 mii de lei, Mariana Pitic, trece pe verde de instanța de appel

Viorica Mija, 03.11.2023

Magistrata Curții Supreme de Justiție (CSJ), Mariana Pitic, cunoscută pentru faptul că a declarat mașina Porsche Cayenne cu 11 mii lei, a obținut o decizie favorabilă în litigiul cu Autoritatea Națională de Integritate (ANI). Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a dispus anularea actului de constatare emis de ANI. Hotărârea poate fi atacată cu recurs la CSJ în termen de două luni.

Mariana Pitic a ajuns în vizorul opiniei publice după ce s-a constatat că magistrata conduce o mașină de marca Porsche, pe care a indicat-o în declarația de avere abia în 2015. Comisia Națională de Integritate a pornit un control pe numele judecătoarei. În luna iulie 2016, [membrii CNI \(actualul ANI\) au clasat cauza](#). Aceștia au constatat că magistrata a încălcat neintenționat regimul juridic al declarării veniturilor și proprietății pentru anul 2015. Explicația a fost că o parte dintre bunurile pe care le folosește, dar pe care nu le-a declarat, sunt trecute pe numele soțului ei, Pavel Pitic, un prosper om de afaceri, de care a divorțat în 2011. Angajații autorității au explicat în ședință că

Mariana Pitic nu a găsit contractul de vânzare - cumpărare pentru a-l prezenta membrilor Comisiei, ca să demonstreze că mașina a costat doar 11.000 de lei.

https://anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/doc-judecatoarea-cu-porsche-de-11-mii-de-lei-mariana-pitic-trece-pe-verde-de-instanta-de-apel#google_vignette

Presa de peste Prut, despre reforma justiției din R. Moldova: „Unii judecători afiliați lui Vladimir Plahotniuc, Ilan Șor și Veaceslav Platon au plecat din sistem, dar mulți din apropiații lor își continuă activitatea”. Cazul Marianeii Pitic

Ziarul Național, 26.02.2024

Republica Moldova este în plin proces de reformare a justiției, domeniu coordonat peste 30 de ani de către diferiți lideri politici ce s-au perindat la putere, totul culminând cu perioada lui Plahotniuc, atunci când justiția a fost subordonată cu totul acestuia. În încercarea de reformare și eliminare a corupției din justiție, beneficiind și de sprijinul partenerilor occidentali, guvernarea de la Chișinău a creat o comisie de verificare a judecătorilor ce vor ocupa fotoliile de magistrați la Curtea Supremă de Justiție. Comisia Vetting urmează să decidă asupra mai multor candidați pentru funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, aceste măsuri reprezentând un element important pentru succesul integrării europene, în condițiile în care justiția este unul dintre capitoarele de bază ale negocierilor pentru aderare, scrie PSNews din România.

Sursa citată susține că reforma justiției din R. Moldova a schimbat în ultimii ani „multe nume în sistem”, însă mai există judecători cu probleme de integritate care pot fi folosiți de oligarhii fugari pentru compromiterea parcursului european al statului nostru.

https://www.ziarulnational.md/presa-de-pest-prut-despre-reforma-justitiei-din-r-moldova-unii-judecatori-afiliati-lui-vladimir-plahotniuc-ilan-sor-si-veaceslav-platon-au-plecat-din-sistem-dar-multi-din-apropiatii-lor-isi-continua-activitatea-cazul-marianei-pitic/#google_vignette

Ju(de)cătorul cu depuneri în contul jocurilor de noroc de peste 700 de mii de lei. „Așa e făcută această loterie, ca să pierzi”

Vasile Ursachi, 01.03.2024

În perioada anilor 2021-2022, judecătorul Curții de Apel Bălți, Andrian Ciobanu a înregistrat un rulaj de depuneri în contul jocurilor de noroc de circa 740 de mii de lei. Subiectul a fost abordat la 15 ianuarie de Comisia Vetting în cadrul audierilor publice pentru ocuparea funcției de judecător la Curtea Supremă de Justiție. Comisia a constatat că judecătorul a efectuat în această perioadă peste 500 de depuneri în cont. Doar la 1 noiembrie 2021, Andrian Ciobanu, timp de cinci ore, a pus în joc 24 de mii de lei.

<https://www.zdg.md/importante/judecatorul-cu-depuneri-in-contul-jocurilor-de-noroc-de-pest-700-de-mii-de-lei-asa-e-facuta-aceasta-loterie-ca-sa-pierzi/>

Ex-judecătoarea Tamara Chișca-Doneva a mai făcut un pas (nereușit) în lupta de a anula decizia CSM privind percheziționarea și suspendarea din funcție

Victoria Borodin, 20.03.2024

Fosta judecătoarea Tamara Chișca-Doneva, vizată într-un dosar pentru îmbogățire ilicită și plecată din sistem în august 2023, printr-o decizie a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), care i-a acceptat cererea de demisie, este la un pas de a afla verdictul în dosarul intentat împotriva CSM, după ce, în 2022, Consiliul a dat undă verde pentru percheziționarea ei și suspendarea din funcție.

Curtea Supremă de Justiție (CSJ) urma să se expună, la 13 martie curent, asupra recursului Procuraturii Generale (PG) împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău (CA Chișinău) care a admis cererea ex-judecătoarei de a anula decizia CSM privind percheziționarea și suspendarea ei din funcție, însă judecătoarea a cerut recuzarea magistraților. Totuși, CSJ nu i-a satisfăcut solicitarea, următoarea etapă în dosar fiind examinarea recursului PG.

<https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/doc-ex-judecatoarea-tamara-chisca-doneva-a-mai-facut-un-pas-nereusit-in-lupta-de-a-anula-decizia-csm-privind-perchezitionarea-si-suspendarea-din-functie/>

11 000 euro – mită pentru un judecător

Adela Șevciuc, 05.04.2024

Circa 11 000 de euro – aceasta ar fi mita destinată unui magistrat de la Judecătoria Soroca pentru a emite o sentință mai blândă într-un caz de circulație ilegală a drogurilor, pusă la cale de un grup criminal organizat. Bani i-ar fi fost transmiși prin intermediul soției acestuia, care, la rândul ei, este angajată Consiliului Raional Soroca. Doi dintre participanții în schema de dare de mită, fiind nemulțumiți de sentința magistratului, au depus denunțuri în acest sens. Respectiv, acum, soția judecătorului riscă pedeapsă penală pentru trafic de influență. În schimb, judecătorul nu deține niciun statut în acest dosar și nici nu este anchetat pentru luare de mită. Cine este magistratul vizat, dar și alte detalii despre acest caz, aflați în anchetă.

<https://cusens.md/ro/investigatii/11-000-de-euro-mita-pentru-un-judecator/>

Detalii despre cariera și averea primelor trei judecătore înaintate președintei statului pentru numirea la CSJ

Redacția Ziarului de Gardă, 21.05.2024

Trei judecătore, care au promovat evaluare integrității financiare și etice, au fost selectate de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) pentru a propune președintei Maia Sandu numirea lor în funcția de magistrate la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), până la atingerea plafonului de vârstă.

Ziarul de Gardă a analizat anterior deciziile Comisiei Vetting și vă prezintă detalii despre averea și cariera judecătorelor Viorica Puica, Stela Procopciuc și Diana Stănilă.

<https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/detalii-despre-cariera-si-averea-primelor-trei-judecatoare-inaintate-presedintei-statului-pentru-numirea-la-csj/>

Judecătorul latifundiar de la CSJ, acuzat că prelucrează neautorizat peste 12 ha de teren date în folosință Armatei Naționale

Victoria Borodin, 27.06.2024

Judecătorul Ghenadie Eremciuc, care acum un an a fost transferat temporar de la Judecătoria Bălți la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), este acuzat că ar prelucra neautorizat un teren cu suprafața de 12,42 ha, amplasat într-o localitate din raionul Sîngerei și dat în folosință Armatei Naționale.

Ziarul de Gardă a constatat că pe acel teren sunt cultivate culturi de primăvară. Cazul a ajuns în atenția Procuraturii orașului Sîngerei, după ce în rezultatul unei inspecții operate de Brigada 1 infanterie motorizată a R. Moldova, dislocată la Bălți, s-a constatat că magistratul nu a încheiat vreun acord sau contract de prelucrare a lotului de teren. Judecătorul refuză să ofere detalii despre acest caz.

<https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/judecatorul-latifundiar-de-la-csj-acuzat-ca-prelucreaza-neautorizat-peste-12-ha-de-teren-date-in-folosinta-armatei-nationale/>

Dosare răsunătoare! Cum scapă de închisoare judecătorii condamnați pentru corupție

Stela Druță, 21.07.24

Peste 70 de judecători au fost cercetați penal în ultimii 10 ani în R. Moldova pentru acte de corupție, trafic de influență, spălare de bani sau emiterea unor hotărâri contrare legii. Dar până astăzi, niciun judecător nu a ajuns la închisoare. Reporterul Cutiei Negre PLUS a analizat cele mai răsunătoare dosare pornite pe numele magistraților și vă spunem astăzi care este soarta lor.

<https://tv8.md/2024/07/21/video-cutia-neagra-plus-dosare-rasunatoare-cum-scapa-de-inchisoare-judecatorii-condamnati-pentru-coruptie/261864>

Radiografia judecătorilor din Cimișlia

Andrei Bargan, Media TV Cimișlia; Liliana Botnariuc, RISE Moldova, 31.08.2024

Apartamente la preț mic, donații de zeci de mii de euro, contravenții și accidente rutiere cu unele decizii de judecată în favoarea lor. Asta am descoperit într-o radiografie a celor zece magistrați care activează la Judecătoria Cimișlia. Media TV Cimișlia și RISE Moldova au analizat declarațiile de venit, averile obținute și dosarele în care figurează aceștia.

<https://mediatv.md/radiografia-judecatorilor-din-cimislia/>

Afacere cu apartamente la preț redus: judecătorii din Bălți

Marcela Zămosteanu, Traian Cibotari, 03.10.2024

23 de judecători de la instanțele din Bălți s-au ales anul trecut cu apartamente la preț redus în Chișinău. Au plătit mai puțin de jumătate din prețul de piață pentru un metru pătrat. Cum s-au văzut cu cheile în mână, jumătate dintre ei și-au înstrăinat apartamentele. Unii le-au vândut la prețul cu care le-au cumpărat, alții chiar și de trei ori mai scump, iar doi dintre ei le-au donat.

RISE Moldova și TV Nord i-a identificat. Vă spunem cine sunt aceștia, ce alte proprietăți mai au și ce i-a făcut să-și vândă imobilele din Chișinău.

<https://www.rise.md/afacerea-cu-apartamente-la-pret-reduc-judecatorii-din-balti/>

Viață de judecător: vacanță exotică pe insulele Seychelles, ferită de public și apartament cumpărat la preț preferențial, scos la vânzare de trei ori mai scump

Oxana Roșca, 06.12.2024

„Stați în vilele noastre private spațioase în singura stațiune de pe insula Silhouette, care este 93% parc național”. Astfel se prezintă hotelul la care și-au petrecut concediul judecătorul Victor Sandu, tot el președinte al Asociației Judecătorilor din R. Moldova și soția sa, pe insulele Seychelles, una dintre cele mai exotice destinații turistice din lume. Cu o prezență activă pe rețelele de socializare, soția magistratului, fosta jurnalistă Doina Chiorescu, a șters fotografiile publicate acum aproape o lună la câteva minute după ce ZdG l-a întrebat pe Sandu cine a plătit pentru călătorie. Apoi le-a republicat.

<https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/viata-de-judecator-vacanta-exotica-pe-insulele-seychelles-ferita-de-public-si-apartament-cumparat-la-pret-preferential-scos-la-vanzare-de-trei-ori-mai-scump/>

A solicitat „apărarea onoarei și reputației profesionale” după articolul ZdG despre vacanța în Seychelles, dar a cerut ulterior amânarea ședinței. Ce l-a oprit pe Victor Sandu să ajungă în fața CSM

Redacția Ziarului de Gardă, 16.01.2025

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) urma să examineze în ședința de joi, 16 ianuarie, solicitarea judecătorului de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Victor Sandu referitor la „informațiile denigratoare publicate în sursele mass-media”. ZdG a scris despre vacanța lui Sandu, în decembrie 2024, în articolul „Viață de judecător: vacanță exotică pe insulele Seychelles, ferită de public și apartament cumpărat la preț preferențial, scos la vânzare de trei ori mai scump”. Examinarea subiectului a fost însă amânată pentru o altă ședință, având în vedere că magistratul, care s-a vrut membru al CSM, participa atunci la ședința Curții Supreme de Justiție (CSJ) privind contestația sa împotriva deciziei Comisiei Pre-Vetting de nepromovare a evaluării repetate a integrității.

<https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/a-solicitat-apararea-onoarei-si-reputatiei-profesionale-dupa-articolul-zdg-despre-vacanta-in-seychelles-dar-a-cerut-ulterior-amanarea-sedinței-ce-l-a-oprit-pe-victor-sandu-sa-ajung/>

Sergiu Arnăut! A fost judecat după denunțul avocatului-vedetă Valerian Mânzat

TV 8, 21.01.2025

Fostul judecător al Curții de Apel Chișinău, Sergiu Arnăut, a fost achitat definitiv în dosarul în care era învinuit de trafic de influență. Prin încheierea emisă la 15 ianuarie curent, Curtea Supremă de Justiție a declarat inadmisibil

recursul procurorului și astfel a rămas în vigoare sentința de achitare a lui Arnăut, dictată de Curtea de Apel Bălți în decembrie 2023.

<https://tv8.md/2025/01/21/doc-punct-la-csj-in-dosarul-magistratului-sergiu-arnaut-a-fost-judecat-dupa-denuntul-avocatului-vedeta-valerian-manzat/273926>